

Ordeaulul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Abonamente — Előfizetési árak:

1 an — Egy évre Lei 1000
1/2 an — Félévre Lei 600

Director — Felelős szerkesztő:

TRAIAN CHIRILĂ

Redacția și administrația

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Str. Minerva 7. — Telefon: 4-44.

18 la sută

Banca Națională, de acord cu guvernul bazându-se pe vârsămintele cari i-le face Ministerul de Finanțe pentru amortizarea datoriei de stat, a hotărât să satisfacă în măsuri mai largi nevoile de numerar ale băncilor, impunându-le tot atunci însă condiția: ca băncile la rândul lor să limiteze dobânda scontului la optsprezece la sută. Hotărârea acesta înseamnă încă un pas important spre recușgere și spre refacere.

Alimentarea mai abundentă a băncilor va fi desigur salutață cu aplauze de toată lumea. Pentru mai multe bănci această măsură ar veni ca o salvare în ultima oră. Desigur că față de băncile ajunse în impas vor trebui să se ia măsuri, pentru ca salvarea să fie de fapt o salvare și nu un prilej pe tru a continua vechile greșeli.

Limitatea dobânzii la 18 la sută ar fi deosebit de ușurătoare față de situația actuală și, dacă n'ar putea însemna atinerea unui ideal de normalizare, — pe care n'ul putem realiza dintr'o săritură, — ar fi totuși un pas spre relațiuni economice mai suportabile.

Nu cunoaștem încă modalitățile și deci nu putem să nedăm seama, cum și în ce măsură va putea să impună Banca Națională băncilor respectarea limitei de 18 la sută la dobânda scontului privat.

Admitând însă că băncile vor fi cât se poate de conștincioase și vor plasa cu 18 la sută capitalurile pe cari le vor primi de la Banca Națională, ce vor face cu depunerile spre fructificare particulare, pentru cari băncile mijlocii și mici plătesc azi 18 la sută, ba chiar mai mult? Ar trebui să reducă dobânzile depunerilor la 10 la sută, în acest caz depunerile li-se vor retrage, aceste căutând o fructificare pe alte căi. Cine ar putea să învinuiască băncile, fiindcă nu vor consimți să se expună acestor eventualități? Dar chiar în cazul dacă aceste ar putea păstra o parte însemnată a depunerilor plătindu-le o dobândă de 10 la sută, băncilor nu le-ar rămâne decât o diferență de profit de

brut 8 la sută de la depuneri și 11 la sută de la rescontur le primite de la Banca Națională. Și aceasta numai pentru băncile, ca i primesc reescont direct.

Rămâne pentru bănci deci o problemă grea de deslegat: cum să-și aranjeze eria și profitul pe baza unei diferențe de dobândă de 8—11 la sută față cu diferența de 18—20 la sută, și numai în cazuri excepționale sub 14 la sută, pe baza căreia sunt aranjate azi?

Sunt greu de imaginat sforțările erice, pe cari le-ar putea face băncile, pentru a umple enormul hiatus și pentru a-și găsi socotelile cu o diferență de dobândă de 8—10 la sută în loc de 18—20 la sută.

Ținând însă cont de slăbiciunile omenșii și de rezistența firească a băncilor împotriva beneficiilor lor, — față cu dificultățile de a-și găsi măcar acoperirea cheltuielilor existenței lor pe baza nouă ce li-s-ar oferi, trebuie să ne așteptăm la ceiace se întâmplă de obicei, când se prezintă o problemă prea grea: problemă va fi eludată!

Băncile, dacă vor respecta dobânda de 18 la sută la plasarea capitalurilor, de le-ar proveni de la Banca Națională, vor plasa aceste capitaluri cu o preferință explicată în întreprinderile proprii și pentru satisfacerea nevoilor de credit ale „famililor” lor. Ce ar putea să facă pentru ca să împiedice Banca Națională aceste tendințe?

Dar mai rămân capitalurile provenite din depuneri. Băncile se vor lupta să nu piarză aceste capitaluri, și ca să nu le piarză, nu se vor încumeta a reduce prea mult dobânzile; iar drept compensație vor continua să plaseze imprumuturi particulare cu dobânzi în cazul cel mai bun prea puțin reduse față de cele de acum. Ce va putea face Banca Națională și guvernul contra acestei eventuale itații?

Iată dificultățile foarte serioase și greu înlăturat, cari vor reduce mult efectele binefăcătoare, cari sunt desigur și intențiunile factorilor hotărâtori.

Ar fi de dorit ca guvernul și Banca Națională să le examineze și să afe mijloace de a le paraliza, pentru ca ușurarea

proiectată prin alimentarea băncilor și prin reducerea dobânzilor să dea un folos practic, efectiv și real cercurilor noastre economice cu adevărat insetate de credit eficient.

Tizennyolc százalék

A Banca Națională a gazdasági kormányval karöltve, valamint számítva azokra az összegekre, amelyeket az állami kölcsönök amortizálására fizetett be a pénzügyminiszterium az állampénztörvények elhatározta, hogy a lehető legrövidebb időn belül kielégíti az ország pénzügyi einek hitelszükségleteit. Ezzel a nagyjelentőségű aktsal egyidejűleg azonban a Banca Nationala köteleességévé teszi a pénzügyintézeteknek, hogy az eddigi rendszertől eltérően, a kihelyezési kamatot tizennyolc százalékra redukálják le.

Ez a határozat kétségtelenül jelentős lépést jelent a gazdasági megfősödés és a pénzpiac megszilárdulása felé. Éppen ezért érthető, ha a pénzügyintézetek nagyobbarányu hitellel való ellátását az ország közvéleménye általános megelégedéssel és örömmel fogja foadni. A készülő hitelfolyósítási akció számos banknak valóságos mentőangyala lesz és amennyiben annak perfektuálása nem fog soká késni, úgy az valóban az utolsó pillanatban érkezik. Megjegyezni kívánjuk azonban, hogy a válságha jutott pénzügyintézetek megmentésére más intézkedéseket is kell fogadosítani a hitelen kívül, hogy a mentőakció eredménye teljes legyen.

A jelenlegi nyomozó helyzetben lényeges változást idézne elő a kamatoknak 18 százalékra való limitálása és ha ez nem is jelentené még az ideálisan elképzelt pénzügyi normalizálódást, — amelyet máról-holnapra el sem lehet képzelni, — még is jelentős lépéssel vinné közelebb a belső gazdasági helyzetet a pénzügyi élet megszilárdulásán keresztül az elviselhető gazdasági nivó felé.

Nem ismertetjük még a hitelfolyósítási módokat, valamint azokat a feltételeket, amelyeket a Banca Nationala ezzel az akcióval kapcsolatosan támaszt a segítségre váró pénzügyintézetekkel szemben és ezért egyelőre részleteiben nem világítjuk meg azokat a körülményeket, amelyek közre fognak játszani a kihelyezési kamatok 18 százalékra való redukálásánál.

Fellesszük, hogy a pénzügyintézetek tudatában lesznek köteleességük

teljesítésének és a Banca Nationala tól kapandó tőkét 18 százalékos kamattal mellett fogják kihelyezni. Felmerül azonban a kérdés: hogyan fogják gyümölcsösíteni a magánbetéteket, amelyekért a kis bankok és a közepeszerű pénzügyintézetek 18 százalékos kamatot fizetnek, sőt néha többet is? A kihelyezési kamatok leszállításával a pénzügyintézetek a betéti kamatokot legalább 10 százalékra kell majd redukálják, ami maga után vonja azt, hogy a betéteket a közönség kívonná a pénzügyintézetek trezorjaiból és más uton használná fel. Nem lehet tehát ilyen körülmények között hibáztatni a pénzügyintézeteket, amelyek magától értetődően óvakodnak még csak az esetleg következő kellemetlenségeknek is kitenni magukat. De tegyük fel, hogy mindezek mellett keresztül lehetne vinni azt, hogy betéteik megtartásával tíz százalékos fizessenek azok után, akkor is rájövünk arra, hogy a pénzügyintézeteknek a betétek után nem maradna több 8 százalék bruttó nyereségénél, a Banca Nationala tól kapott reeszkomp után pedig legfeljebb 11 százalék. Ez a nyereség is csak azoknak a pénzügyintézeteknek maradna, amelyek közvetlenül jutnak hozzá a visszszámítolási hitellekhez.

A pénzügyintézetek tehát nehéz probléma elé kerülnek: hogyan rendezzék rezsijukat és nyereség-számájukat a várható 8—11 százalékos kamattyerességgel, a régi 18—20 százalékos differenciával szemben. Heroikus küzdelmeket kellene lefolytatni a bankoknak, hogy ezt a különbözetet valamilyen módon behozzák, vagy hogy emellett a különbözet mellett prosperálni tudjanak.

Rémelhető, hogy a bankok amennyiben nem többre, mint akkora nyereségre törekednek, hogy a megélhetésükhöz szükséges mérleg-számlát egyensúlyba tudják hozni, úgy a Banca Nationala visszszámítolási hitellel egyidejűleg felmerülő problémát sikeresen lehet majd megoldani. Ha a pénzügyintézetek respektálni fogják a Banca Nationala kívánsgát a kihelyezési kamatok 18 százalékra való redukálásával, előfordulhat az is, hogy a kapott visszszámítolási hitelt tulajdonukat képező válságtokba fogják befektetni. Hogyan akadályozza meg majd a Banca Nationala a pénzügyintézetek ezirányu tendenciáját?

Hátra van még a betétekből alkotott tőke. Magától értetődő, hogy a pénzügyintézetek minden erejükkel meg fogják védeni a betétek elvesztését és nem lesznek hajlandók túlzott mértékben leszállítani a betéti kamattal. Vajon számítotte Banca Nationala és a

kormány ezekre az eshetőségekre? Ime a nehézségek, amelyeket a pénzügyi kormány élén álloknak oly módon kell elhárítani, hogy ezzel ne gördítsenek újabb veszedelmet az ország pénzügyi életének működése elé. A visszszámítolási hitel gyakorlati megoldásával esetleg sokkal súlyosabb következményeket maga után vonó

intézkedések történhetnek a kormánykörök részéről, mint azt az első pillanatban sejtteni lehet. A bankoknak szükségük van a lervbevett mentőakcióra, de ezt olyan körülmények kell kísérjék, amelyek az olcsó hitelkészség nyújtása mellett az ország pénzügyi piacának megerősödését is szolgálják.

Tallózás a vám- és vasuti tarifában

Írta: Bán Vilmos, a „Furniture” Szállíóvállalat Rt. igazgatója

Az utóbbi időben többrendbeli híradást olvashattunk, hogy a vám-tarifát nem csupán a kivitelei és behozatali illetékek szempontjából veszik ismét alapos revízió alá, hanem az áruk megnevezését is „átcsoportosítják”. Az erre vonatkozó közlemények nem nyújtanak azonban felvilágosítást aziránt, hogy az egyes áruknak más tarifasz-tályba való besorozása a vámdíjak mérséklése vagy felemlése okából avagy azért történik, hogy a külön-féle áruajták részletesebb körü-lírása által a tájékozódást meg-könyvitse.

A jelenleg érvényben lévő vám-tarifa névjegyzéke egy vaskos foliás és azt a hitet kelti, hogy inkább terjedelemben, mint alapos-ságban akart sokat nyújtani. A tar-talom és besorolás szempontjából túlságosan robusztos, a gruppi-rózás nem elég könnyed és túlságo-san sok fejtörési energiát fogyaszt. A törvénykönyveknek bizonyos elaszticitással kell megszerkesztve lenniök, mert a betörők és sikkasztók nem pontosan a törvénykönyv fogalmazása szerint követik el a bűncselekményeket. Mindig kitalálnak valami újat, amit éppen a helyzet diktál. A vámtarifa alkal-mozásánál azonban nincs mindig helyes és ideje a néha túltömören, néhol pedig túlságosan rugalmasan megszövegezett törvény magyará-zatának. A helytelen alkalmazás sokszor jelesen büntetést vagy a legjobb esetben fekbért jelent.

A jelenleg érvényben lévő vámnomenklatura sok helyen gyűjtő-neveket, vagy helyesebben gyűjtő-fogalmakat alkalmaz, néhol pedig olyan túlzott precizitással írja körül ez egyes áruajtákat, hogy annak a tarifában külön meg nevezett legközelebbi variánsa sem soroz-ható be ugyanabba a kategóriába. Ennek a következménye az egyes szakasznak a többféle értelpre-tálása és a hosszas huza-vona. A határmenti vámhivataloknál gyak-ran fordul elő, hogy egyes export-áruk helyes deklarálására vonat-kozólag a központi vámigazgatós-ág döntését kell kikérni, dacára annak, hogy a vámtisztviselőknak a túlyomó része egészen kívül a maga szakmájában.

Akinek egyszer alkalom adott különösen a postacsomagban be-érkező importáruk deklarálását végignézni, kell, hogy elismeréssel adózzék annak a nagy gondos-ságot és jártasságot igénylő mun-kanak, amellyel az importáruk elvámolása történik. Az apró disz-műáruk többféle változata, a sok-éle materiából készült ruhadiszek

és alkatrészek, gombok, papíráruk, szállagok és csipkék vámdíjainak a helyes alkalmazása so szor ne-héz feladat elé állítja a vámtiszt-viselőket, akik nem csupán a ti-vatali felelősök, hanem az elvámolást végző magán-vámolási irodák állandó ellenőrzésének is ki vannak téve.

Hogy miért kellett ezáltal női ruháriszeket és gombokat ide-tallóznia?

A tölglyűzifa kivitele tudvalevő-leg ezért van eltiltva, hogy annak az értékes és a belföldre, tehát kisebb területre szorítván, a ter-melők kénytelenek legyenek a tul-termelés céljából a tölglyűzifa vasuti talpfát termelni és azt a vasutnak, mint egyetlen fogyasztónak az ál-tala diktált, azonban dacára ennek a nyilvános árlelés kényszerzubbonyába betessék. Itt árakon eladni. Ez a rendelkezés ha nem is egé-szen indokolt de mindenesetre érthető, mert ha vasut a talpfákért olyan rakat fizetne, amely árak mellett a talpfatermelés bizonyulna rentabilisabbnak, úgy minden ter-melő készséggel működne a tölglyűzifa tűzfára való fe dolgozását. Elvégre más ipari termékekénél is előfordul, hogy a kormány a belföldi fogyasztás fedezésének az érdekében tilalmi vámot alkalmaz. Miért van azonban a cserlűzifa kivitele eltiltva, holott ez a faem a szöveti sajátosságánál, a struk-turájánál és csekély ellenállóké-peségénél fogva nem alkalmas vasuti talpfa előállítására? Azért van eltiltva, mert a pénzügyminiszteriumnak a tiltó rendelkezésre vonatkozó indokolása szerint a vámtisztviselőktől nem kívánhat annyi jártasságot, hogy a tölglyűzifa meg tudják különböztetni a cserlűzifától. Egyéb akadályok nincsen a kivitelnek. A vámtisztviselőtől megkövetelik, hogy a százféle anyagból és kivitelben készült paszomántot, szalagot és ruhadiszit, a sokszor apró árnyalati eltérés da-cára is megkülönböztessen és a vámbevallásban helyesen dekla-ráljon, ezt a feladatot azonban nem akarják ráronni, hogy a tölgly-és cserfa közötti különbséget fel-ismerje.

Méltán vált ki tehát keserűséget a cserlűzifa kivitelénk a lényezé-ben jelentéktelen ok miatt való eltiltása.

A faszakma egyike azoknak amely valami atavisztikus ösztön-nel vigyáz a jöhmévre és minden eszközzel fentartani igyekszik azt a megbecsülést, amelyet hosszú esztendő munkásságával vívott ki magának. A legri kább esetben

fordul elő, hogy valami apró, in-kább a munka hevében, mint szántsándékkal elkövetett szabály-talanság miatt a küldemények el-vámolásánál differenciák támadnak. A tölglyűzifa-áru között a legna-gyobb óvatosság dacára is előfor-dulhat egy hársfadeszka, melynek a kivitele tudvalevőleg csak külön engedéllyel van megengedve és a a bányefa k zé minden gondosság dacára is megvehető egy 23 cm. átmérőjű rönk, melynek a kiviteli ille éke azonban már hatszor ak-kora, mint a 22 cm. átmérőig ter-

jedő bányafaé. Ezzel nyer a cserlűzifa kivitelének a kérdése b z o-nyos derűs koloritot. Valahányszor ugyanis a bükktűzifa közé néhány darab tölgly vagy cserhasáb keve-redett, azt minden vám iszt, min ten alkalommal — felismerte. Felis-merete és pontosan megállapította, hogy hány darab tölgly és hány darab cserlűzifa vegyült a rako-mány közé.

Felismerte dacára annak, hogy nem kívánják, sőt annak ellenére, hogy szintén van tiltva, hogy felismerje.

Decăderea industriei morăritului

Declarațiile d-lui C. Tatovici, președintele Centralei morarilor din România

In coloanele ziarului nostru ne-am ocupat în diferite rânduri de situația dezastruoasă a industriei morăritului. O industrie care pierde. Majoritatea morilor din țară stau cu porțile închise. O bună parte au lichidat, sau sunt pușe în vân-zare de creditori. Cumpărători pentru aceste întreprinderi nu se mai găsec. Pare că finanța ofi-cială și particulară, a condamnat definitiv această industrie atât de interesantă, în special pentru țara noastră producătoare de grâu.

Puținele mori cari mai lucrează cam 15—20 la sută din cifra cel-lore existente lucrează numai pen-tru nevoile consumului intern și adeseori în pierdere. Exportul este complet paralizat. Or, industria morăritului, nu poate trăi de cât prin export, singurul scop pentru care inițialva particulară din țara noastră a investit câteva miliarde în această industrie.

Acest capital enorm, cu mai produce astăzi nimic celor ce l'au investit în mori sistematice, ba e în pericol de a fi definitiv pierdut dacă nu intervin măsuri radicale și urgente de salvare. Salvarea industriei morăritului, coincide în-să cu interesele superioare ale Statului și ale economiei naționale. Astfel fiind nu se poate concepe din partea factorilor noștri de gu-vern o continuare mai departe a politicii de nepăsare și indolență față de nevoile și revendicările acestei industriei.

Declarațiile d. Tatovici

In privința decăderii industriei morăritului din România, d. Tato-vici a făcut următoarele declara-țiuni de mare importanță:

— Era logic și firesc ca în țara noastră, cu o agricultură desvol-tată, cu o producție de grâu can-titativă și mai ales calitativă, din cele mai bune, să capete o des-voltare caracteristică industriei morăritului, singura care întrebui-țează materia primă, în întregime din țară. Legea din 1912, de încurajare a industriei naționale, a avut în mod special, în vedere crearea și dezvoltarea acestei in-dustrii, menită să prelucreză grâul existent în țară, valorificându-l sub formă de făină, în condițiuni mai avantajoase.

Tocmai această politică econo-mică de Stat, a încurajat inițialva paricu ară să investească în dife-

ritel: părți ale țării sute de mili-oane în mori automate, cu o pro-ducți zilnică remarcabilă, desti-nată în special pentru export. Astăzi numărul morilor din vechiu-Regat, împreună cu aportul indu-strii similare din teritoriile alipite prezintă o capacitate de producție care întrece cel puțin de 3 ori nevoile consumului intern. Or, pentru ca toate aceste mari in-dustrii să poată trăi, trebuie să poată eși cu surplusul de produc-ție la export. Acest lucru n'a fost înțeles, n'a putut sau nu s'a voit înțeles de cei chemați a da spri-jinul lor industriei în general, astfel că în ultimii ani, nimic nu s'a făcut pentru a se înlesni exportul de făină al morilor din țară.

Soluția problemei

Soluția problemei există însă, și este încă timp, — mai bine mai târziu, de cât nici odată — de a se lua măsurile de îndreptare.

Pentru ca morile să poată eși la export, trebuiesc astăzi:

1. Taxe estine de transport pe C. F. R.
2. Un tarif redus combinat pe C. F. R. și N. F. R.
3. O reorganizare a traficului nostru fluvial și maritim în Orient, astfel că produsele noastre să poată ajunge fără escală, în diferite puncte, fără să mai facem apel la navul străin, pr a scump și ne-sigur.
4. Desființarea taxelor de export — și
5. In prima și ultima linie, con-vențiuni comerciale cu țările im-portatoare, pentru desființarea ta-xelor de import, cu care aceste țări prohibesc importul de făină din țara noastră. Turcia, de pildă, a instituit o taxă de import de 57.000 lei la vagonul de făină, când noi importăm din Turcia o serie de produse fără a le impune taxe prohibitive de import.

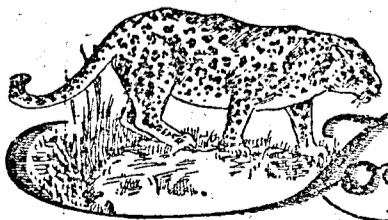
Bukarestben az utazó urak talál-kozó helye a

Restaurant
BURSA

Izleles román és magyar konyha. Utazók 10 százalékh kedvezményben részesülnek.
str. Mihail Voda 1, amelyet AUSLÂN- DER VILI vezet,.

Mare asortiment
tot felul de

blănuri

Blăner-Szics
Blăner-Szics
Cluj-Kolozsvár Cal. Victoriei (Str. 1. a) 2.

Cel mai
ieftin izvor de

Cumpărare

Nagy választék mindenféle szörmékben. A legolcsóbb bevásárlási forrás.

Mennyit ér az amerikai munkaerő Amerikában?

A szülők a tizennyolcéves korig átlag 7238 dollárt ruháznak be gyermekeikbe — A huszonötéves ember munkaereje 25.000 dollárt ér — A nő munkaerejét a felére becsülik

Az Egyesült Államok kormány az 1922. évben statisztikai évkönyvet adott ki, amely közölte a nemzeti vagyon felbecsülését. Az Amerikai Egyesült Államok nemzeti vagyona eszerint 321 milliárd dollára rugott; olyan óriási vagyon ez, amelyhez hasonlót a világ egyik állama sem mutathat ki. A „Metropolitan Life Insurance Company”, most erre a beláthatatlan értékre is rálicítál, ujszerű számitással azt akarja kimutatni, hogy az Egyesült Államoknak a 321 milliárd dollárnál aránytalanul nagyobb nemzeti vagyona van. A „Metropolitan Life Insurance Company” az eddig számitott dologi értékekhez hozzáadja magát a lakósságot is, illetőleg

a férfi és női lakosság munkaértékét dollárokbá számitja át.

Az Egyesült Államok emberei munkaerő-értéke eszerint kereken 2000 milliárd dollárt tenne ki.

Olyan államban, ahol minden testi és lelki értéket csengő arannyal mérnének, ahol a vevész az átlagembert a benne rejlő savak és sók értékének megfelelően 98 centre becsüli: ahol az embert egyenrangúnak tekintik a bekával, amelyen a természetes villamosság törvényeit tanulmányozhatja — az ilyen államban meg van a jogosultsága annak is, hogy az emberi munkaerő-értékét rideg számokban mutassák ki. Nem lehet meglepetés, ha az amerikai pacifizmus nem a szívre, hanem az üzletember eszére appellál, hogy a háborús gondolatnak egyszersmindenkorra végét szakítsa. Az amerikai pacifizmus most azt mondja:

Az európai hadszíntereken a világháború idején elpusztult amerikai katonák sokkal nagyobb érték elvesztését jelentik, mint akkorára az ántánt amerikai adósságai rugnak.

Nagyon érdekes az a gondolatment, amely megkísérli, hogy az ember értékét munkaereje alapján számokban fejezze ki és így a nemzeti vagyon fogalmát telje-

sen értékelje. A „Metropolitan Life Insurance Company” statisztikai tanulmánya azt állítja, hogy

a gyermek születése pillanatától 18 éves koráig átlagosan 7238 dollárnyi költséget jelent a szülőknek.

Ennek ellenére a statisztika szerint a tizennyolcéves fiatalember vagyonszerző gépként értékelve 20.000 dollárnyi értéknek felel meg, tehát sokkal nagyobb értéknek, mint amekkorát a szülők más „beruházás” alapján szerezhetnének. A tizennyolcéves fiatalember átlagos évi keresete ezer dollárt tesz ki. E „gép” évi jövedelme a 22 éves kornál 1500, a 25 éves kornál pedig már 2000 dollárra emelkedik. Ebben a pillanatban

az egészséges átlagember értéke már 25.000 dollárnyi (4 millió lej) főkének felel meg.

Ez az érték a dolgozó ember jövedelemgyarapodásának megfelelően a negyvenöt éves korig még egyre nő. Ettől az életkortól lassu „értékcsökkenés” áll be. Ötvenéves korában már csak 17.500 dollár az ember értéke, 60 éves korában pedig az érték 8500 dollárra zsugorodik össze. És tiz évvel később, ha a tőke „amortizálta” magát, azt egyszerűen „leírják”: megszűnik az az ember-értéke.

A nő értékét az amerikai statisztika a férfi értékének felére becsüli.

Ha azonban a nő férjhez megy, vagyis „üzembe” helyezik (az államnak új dolgozó munkaerőt „szállít”), — a nő értéke a férfi értékének 75 százaléka emelkedik.

Most már csak arra van szükség, hogy az emberek átlagos életkorát számitjuk ki. Az átlagos életkoru ember tők értékét az amerikai statisztika megszorozta a férfi kosság számával és az eredmény ez: az Egyesült Államok férfimunkaerejének értéke 1144 milliárd dollárra rug. A női munkaerő értékének hozzájárulásával

az új nemzeti vagyon kereken 2000 milliárd dollárral gyarapodik

és ez az érték egyáltalában nem olyan képzeletbeli, mint ez első pillanatban látszik. Európában alig tudjuk értékelni az amerikaiak szocialista tehetségét, de bizonyos, hogy az amerikaiak nem ok nélkül becsülik ilyen nagy értékre az emberek munkaerejét. Ez az új nemzeti vagyon természetesen nemcsak az emberi szaporodás függvénye, hanem a közegészségügyi viszonyoké is. Amerika lakosságának átlagos életkora az elmúlt 25 év alatt 9 évvel emelkedett:

1901-ben a csecsemő még

csak 7553 dollár értéket képviselt, a gyermekhalandóság csökkenése következtében azonban a csecsemő tőke-értéke ma már 9333 dollárra emelkedett.

Amerikának ez az emberértékelése talán nem felel meg az európai közszellemnek, mégis többre kell becsülnünk, mint Amerika más szellemi termékeit. Az ember munkaerejének ilyen értékelése nemcsak arról tesz tanúbizonyságot, hogy Amerika nálunk teljes ismeretlen módon kényszeríti munkára polgárait, hanem arról is, hogy az emberi munkaerő teljesítményeit kellően értékelni is tudja — legalább is elméletben.

Declarațiunile

d-lui Președintele al Consiliului și Ministru de Finanțe Vintilă I. Brătianu cu privire la criza de numerar și la băncile din Ardeal

În discursul rostit în Cameră cu ocazia discuției asupra bugetului dl. prim-ministru Vintilă Brătianu a făcut importante declarațiuni, cari interesează de aproape viața economică din Ardeal.

Constatăm din aceste declarațiuni că factorii conducători cunosc situația grea, cu care luptăm aici și reținem declarația d-lui prim-ministru, că este hotărât a veni în ajutorul băncilor și a pieței din Ardeal prin mijlocirea Băncii Naționale.

Reproducem părțile referitoare ale discursului:

Criza mare de numerar din Ardeal izvoarește din faptul că organizarea Băncilor Populare nefiind decât la începutul ei acolo, în timpul donațiunii maghiare, băncile orașenești românești au făcut servicii foarte mari c uzei românești în ele populațiunea dela țară avea toată încrederea. Cei cari erau prin America, ca și cei cari erau aici, toți și-au depus economiile lor, în băncile din Ardeal. Dacă acești statistici, veți vedea că sunt în Ardeal, în bănci, depozite dela sate, mult mai mari ca la noi și cu toate acestea criza acolo este mai puternică. Sunt în Ardeal aproape 2—3 miliarde de depozite, venite dela populația românească, la băncile românești din oraș. La societatea „Albina”, mi se pare sunt

300 de milioane și ceva.

D-l St. C. Ioan: „Albina” are peste 600 de milioane.

D-l Vintilă I. C. Brătianu, președintele consiliului și ministrul finanțelor: În orice caz sume foarte importante.

Dar, ce au făcut multe din aceste bănci? Pentru a găsi un nou izvor de activitate, s-au apucat, în loc ca acești bani, precum făceau înainte de război, să-i trîntească îndărăt la sate, pentru satisfacerea nevoilor populației, pentru cumpărarea de pământ și vite mure, s-au apucat să le speculeze singuri și au imobilizat, pe termen lung, niședepozite cari trebuiau să fie restituite la vedere. La un moment dat, băncile cu depozite foarte mari nu au mai avut cu ce să alimenteze viața dela sate. În același timp, fiindcă toate voiau să facă împrumuturi, și câștiguri au ridicat dobânzile până la 25—30 la sută, ca să atragă aceste economii. La rândul lor, ele au trebuit să ceară dobânzi pentru împrumuturi de 30 și 40 la sută. Și acum, prin reîntrirea în funcțiune mai normală a Băncii Naționale și a putinței ei să-și reia menirea de bancă centrală de scont, vrem să facem un proces invers, înlesnind băncile, cari au luat depozite cu dobânzi prea mari să le poată restitui. Să pred neze astfel asupra acestor dobânzi a depozitelor și, prin urmare, să poată și ele să dea la rândul lor bani mai estini altora.

De anul nou

de Dr. Stefan Laday

„Cei val, ca valul trece...” Ne am consola ușor cu vorba marelui poet, dacă am putea spera că, în adevăr, coiacă a fos, numai val a fost și va trece ca valul. Din nefericire însă, valurile sunt prea puternice și prea stabile. Le vedem de mai bine de opt ani, în cea mai mare varietate, fără ca să se poată spera măcar un minut de liniște. Va urie trec, dar în urma lor vin altele nouă și nu vedem nicăiri un adăpost.

Nici anul trecut nu a adus vremuri mai liniștite. Situația financiară nu a devenit mai puțin precară. Deși stabilitatea leului a eliminat din viața economică acel element de nesiguranță, care a fost stăt de vătămător mai înainte, totuși se poate constata, că finanțele noastre nu sânt puse la punct.

Bugetul este echilibrat, dar numai cu jarte urișe în sens negativ și pozitiv. În sens negativ, echilibrul bugetului este caracterizat prin lipsa investițiilor nec sare, iar în sens pozitiv prin sarcini insuportabile, împose contribuabililor.

În astfel de împrejurări este foarte problematic, dacă de exemplu conținutarea producției de spirit, prin care Sstatul a renunțat la un venit de un miliard, a fost o măsură

potrivită. Considerentele sanitare, care au îndemnat guvernul sânt false. În America s'a introdus sistemul abolițiunii totale a producției de spirit și totuși s'a constatat că nu numai criminaitatea a crescut, ci și cazurile de ebrietate s'au sporit. În Statul Massachusetts spre exemplu numărul persoanelor pedepsite pentru ebrietate a fost înainte de abolițiune, adică în anul 1919 de 79.000 iar în a treilea an al abolițiunii, adică în anul 1923, de 75.000. Această statistică înseamnă că cu mult mai mult decât am crede. Cifrele arată, că după abolițiune tot atâtea persoane au fost condamnate, ca și înainte de abolițiune. Dacă însă luăm în considerație, că înainte de abolițiune ebrietatea se pedepsea aproape în toate cazurile evidente, acum însă consumarea băuturilor alcoolice este urmărită cu cea mai mare severitate: și prin urmare vânzătorii acestor băuturi fiind extrem de precauți, bețivii nu pot fi priași decât în cazuri excepționale: vom putea constata, că cifra din 1922 însemnează de trei sau patru ori mai mult, decât cea din 1919. Iar în privința financiară s'a constatat în America faptul, că controlul costă mai mult, decât venitul ce a avut Statul din taxa de spirit. Se constată deci că taxa de spirit lipsește îndoit din bugetul statului. Iar o astfel

de lipsă nu s'ar putea acoperi la noi decât prin mărirea impozitelor, cari și acum sânt insuportabile. Încasarea lor se face cu cea mai mare strictă, culicitații peste licitații și cu nimicirea multor existente.

În adevăr, și în anul trecut au fost majorate impozitele și anume cel agricol și cel al proprietăților clădite. Noul guvern a desființat legea în chestie, de ar li o ilu iune de a crede, că impozitele, majorate în baza legii desființate, vor fi reduse.

Dinevenimentele anului trecut mai scoatem în relief două fapte. Unul este reducerea taxelor de export, iar celalalt evidențierea tristelor forme în care se administrează veniturile Statului. Defraudările scandaloase au nimic încrederea publicului în însuș sistemul financiar și au contribuit la discreditarea țării noastre în străinătate și prin urmare la intrăuprea finanțelor noastre.

Situația economică se luptă și mai departe cu vechile greutăți. Lipsa capitalului împiedică și mai departe dezvoltarea energetică a forțelor. Întreprinderi nouă și sănătoase nu pot fi întemeiate, căci pe de o parte lipsește capitalul estin, iar pe de altă parte multe proiecte de fondare eguază în urma impunerilor exagerate. În multe cazuri părțile nu intrăznesc să întemeieze o întreprindere nouă, căci li-e tea-

mă că întreprinderea va fi împusă atât de grav, încât nu va putea lucra cu folos. Stagnarea vieții economice este stabilă și nu este paralizată prin faptul că în anumite ramuri de activitate se poate constata și un progres modest.

Cu toate acestea trebuie să constatăm, că toate relele sânt neînsemnate față de forțele vii și izvoarele puternice ale țării românești. Toate dolea țele pot fi neutralizate prin măsuri înțelepte. Nici vorba nu este de o catastrofă politică sau economică. Lucrul cel mai de căp tenie, adică consolidarea națiunii s'a făcut. Toată națiunea inclusiv minoritățile, este solidară în ceea ce privește salvagardarea intereselor țării. Diferitele guverne au făcut, evident, greșeli, dar nu mai puțină evărateste că au luat și dispozițiuni potrivite consolidării țării. Și această consolidare este cea mai sigură cheazăie pentru viitor. Un guvern care să concentreze toate forțele națiunii și în care se să concentreze încrederea tuturor, poate edifica cu siguranța pe această bază sigură. Și dacă vor fi uniți toți aceia cari luptă acum în diferite tabere, vom putea învoca marea cuvânt al Mântuitorului: „Nec portae inferi...”

ÁRUPIAC

Az árupiac helyzetéről az alábbi jelentések számoltak be:

Ismét lepergett egy év. Az ipari és kereskedelmi vállalatok leltározásait nem igen zavarja meg az üzleti forgalom. A leltár és annak mérlege szomorú képét nyújtja az 1927. év üzleti eredményének. Ez az év az ipari és kereskedelmi élet általános pangását mutatja. A gazdasági élet az 1927. év folyamán mind súlyosabb és súlyosabb megpróbáltatásoknak tette ki az ipari és kereskedelmi tényezőket és kemény harcba kényszerítette a létért, mely harcban a vállalatok száza hullottak el.

Ha visszatekintünk az elmúlt év üzleti életének hullámzására, megállapíthatjuk, hogy ez az év az összes szakmákban a pangás és a vegetálás jegyében folyt le.

Az 1927. év már a gazdasági depresszió jegyében született meg és a vállalatok az évek óta vajdó gazdasági krízisban szinte letargikusan fogadták ezt az évet és így a mostani évről szomorú eredményei nem is hoztak meglepetést. A kereskedelmi életet a lej higganyosuló változásai nagyon labilissá tették és az exportőrök és importőrök biztos bázist nélkülöző kalkulációi vagyonuknak nagy részét emésztette fel.

Az évek óta vesztéssel dolgozó belföldi ipar, amely az eddigi kormányok rideg magatartása miatt ki volt szolgáltatva a külföldi gyárak szertelen dumpingjának, az 1927. évi tavaszi tárgyalásra kerülő új importvámok életbeléptetésétől új érárt remélt az év második felében.

Az életbeléptetett új vámtörvény azonban — bár tagadhatatlan részleges javulást hozott, — korántsem volt elég ahhoz, hogy a belföldi iparnak olyan biztos bázist adjon, amelyen méltó ellenfele legyen és versenyképes lehessen a kormányaiktól exportprémiumokat élvező külföldi gyárralnak.

A nemzeti ajándéknak deklarált új vámtörvény az életbeléptetés után a gyakorlatban hibáktól hemzseggő fércnyé várt. Maga a kormány is kénytelen volt belátni, hogy a nagy, nemzeti ajándék még alamizsnának is kevés és az elhibázott vámtörvény sürgős revízióra szorul, ha csak azt nem akarják, hogy a nemzeti ipar teljesen csődbe jusson.

A revíziós tárgyalások azonban már hónapok óta húzódnak és bár az új év küszöbén állunk, ma sem értek véget.

Az elmúlt év kereskedelmi mérlegének legfeketébb tételei a közterheként kifizetett vagy teherként szereplő hatalmas összegek, amelyek kétségbeejtő képét mutatják annak, hogy a hatóságok nem veszik figyelembe a gazdasági krízist, a forgalom állandó csökkenését, hanem a túlvilági helyzettel fordított arányban emelik az adókat és veszik el a prosperitás lehetőségét a vállalatok. A kereskedők ezrei tanúsítják, hogy a forgalom csökkenésével szemben az elmúlt évben 40—60 százalékkal erősebben növekedett meg őket. Hiába való a kereskedelmi érdekltségeknél minden tiltakozása, az adóprés körvonalai ellenül működik és a vállalatok ezreit juttatja csődbe.

A kormány politikai harcai közepette nem jut ideje arra, hogy a programjában erősen hangoztatott valutastabilizációt megvalósítsa és ezzel a belföldi ipart és kereskedelmet világiaci relációhoz juttassa. A lej hullámzások közepette a vállalatoknak nincsen áralkuláló bázisuk és állandóan fenyegeti őket, hogy a ma még jónak látszó üzleti tranzakció a valutaváltozás miatt holnapra milliós veszteséget jelent. Exportőreink az ismeretlen okok miatt már lemondhattak arról, hogy a nagy rizikó mellett exportüzletek lebonyolítása bo-csakozzanak és ez az oka, hogy a múlt év mérlege riasztó számokkal

többször vissza az exportkereskedelem hatását.

Nem hagyhatjuk szó nélkül a szállítási mizériákat és a fuvardíj kérdését sem, amely tétel szintén erősen hozzájárul ahhoz, hogy Románia exportrelációját elvesztette azon pozícióját, amellyel eddig a világiapon rendelkezett. Míg más államok az export elősegítésére áldozatokat hoznak és prémiumokat nyújtanak és minden összeköttetésüket latba vetik, hogy a szomszédos államokkal vasuti konvenciókat létesítsenek az export fejlesztése érdekében, addig nálunk a kiviteli illetékek özönével sujtják az exportálni akaró kereskedőket és a fuvardíjakat a büntető tarifákkal oly magasra emelik, hogy teljesen elvesztik rentabilitásukat a külföldi piacon.

Bizunk abban, hogy az új esztnedő küszöbén a kormány is szakítani fog a múlt év gátló politikájával és megértőbb magatartásával oda fog hatni, hogy a belföldi ipar és kereskedelem az új évben megtalálja azt a biztos bázist, amely prosperitásához szükséges és ezzel a kereskedelmi és ipari élet hosszú évek után nyugodtabb termelési rendszerhez juthat.

Gabona és termény

Az ünnepek miatt az egész hét teljesen üzletlen volt. Sem kínálat, sem kereslet nem volt és csak a málmok vásároltak kistételeket szükségletük fedezésére. A buza ára a keresletlenség dacára is emelkedő tendenciát mutat, amit az eladók rezervált-ságával lehet indokolni. A készlet-tulajdonosok, kik eddig tételeiket még nem adták el, most már spekulálnak és a jobb ár reményében csak tavasz felé akarják piacra dojni a tételeiket. Az áru visszatartása természetesen megszárdította az árakat és melkedő tendenciát teremtett.

A kormánynak a standardizálásra vonatkozó tárgyalásai reményt nyújtanak az exportőröknek a tavaszi kampányban az exportüzlet megindítására, amely az 1927. évben a legteljesebb csőddel zárult. A kormány végre kezdi belátni, hogy az eddigi politikája arra volt jó, hogy a romániai terménypiacot elüsse attól a pozíciójától, amelyet eddig a külföldi piacon bírt. Elvitáztatatlan az a tény, hogy a terményekre kivett exportilletékek és vasuti fuvardíjak nagysága miatt az őszi gabonakampány lezajlott anélkül, hogy Románia a legkisebb exportüzletet is lebonyolíthatta volna. Eladatlanul maradtak a hatalmas tételek, amelyeknek árai óriási kamát nélkül hevernek.

Bőr

Ugy karácsony előtti, mint a karácsony utáni napok csak a minimális forgalmat eredményezték. A nagy pénztelenség a beállott nagy havazások dacára sem tudta megmozgatni a piacot és a vásárlások csak a legszükségesebb cikkekre szorítkoznak. Az ünnepek elmultával a szezon befejezettnek mondhatjuk és február közepéig még reményük sincs a kereskedőnek arra, hogy az álmos üzletmenet javulást mutasson.

A csendes piac egyedüli eseménye a kolozsvári Renner bőrgyár újabb áremelési akciója, amely pár héten belül a második lesz. A Renner-bőrgyár január elsejével a készbőrárát a kemény árunál kilogrammonként 5 lejjel, a felsőbőrök árát pedig 3—4 lejjel emeli, hivatkozva a nyersbőrárak további és állandó jellegű emelkedésére. Megértjük és méltányoljuk a belföldi gyáraknak az üzem folytatásával felmerülő nehézségeit és mi mindig megértő harcosai voltunk és leszünk a belföldi ipar védelmének. Nem haladhatunk el azonban szó nélkül az olyan áremelési manőver mellett, amely csak egy vállalat

spekulációs tevékenysége. Nem tudjuk megérteni, hogy míg a többi bőrgyárak termelésükben megtalálják a számításukat, anélkül, hogy áremelést vennének keresztül, a Renner-bőrgyár rövid időn belül kétszer is emelte az árakat. Ha figyelembe vesszük, hogy az új importvámok életbeléptetése óta a Renner bőrgyár helyzeti energiájánál fogva állandó üzemeltetéseket eszközöl és gyártmányait a legkönnyebben és kedvező feltételek mellett tudja plasszirozni, nem találjuk indokoltnak, hogy éppen az adott viszonyokat kihasználva a közönség rovására újabb és újabb áremelést hajtsa végre.

A nagy pénztelenség ebben az általános szolidnak nevezett szakmában is olyan helyzetet teremtett, hogy a kereskedők nagyrésze nem tud eleget tenni fizetési kötelezettségeinek és emiatt a váltóóvatolások napirenden vannak.

Irányárak: lábaltalp 165—180, vachecroupon 200—230, nehéz hasszél 110—120, talpbélés hasszél 160—170, nehéznycak 130—140, talpbélésnyak 180—190, csereshasítás 110—150, vixoshasítás 180—220, marhabox 55—70, borjibox fekete 60—75, borjibox szines 75—85, fekete chevreaux 50—120, szines chevreaux 80—160, antilop 88—90 lej.

Fűszer- és gyarmatáru

A karácsony előtti napok a fűszer- és gyarmatáru szakmában a nagy gazdasági pangás dacára is megfelelő üzleti forgalmat eredményeztek.

Az egész év ebben a szakmában üzletlen volt és a pénztelenség az év végére oly katasztrófálissá vált, hogy a kereskedők már remélni sem merték az erősebb forgalmu karácsonyi vásárt. A rossz kereseti viszonyok dacára a közönség még anyagi megérttetésekkel is ragaszkodik a tradíciókhoz, a karácsony megünnepléséhez — és erejét meghaladó mértékben is vásárolni igyekezett.

A forgalom azonban nem érte el az elmúlt évek karácsonyi vásárának szokásos forgalmát és 20—25 százalékban maradt alatta szokásos forgalomnak.

Ha visszatekintünk az 1927. évi üzleti tevékenységre, meg kell állapítanunk, hogy a fűszer- és gyarmatáru szakma volt az, amelyet a legnagyobb mértékben sujtott a gazdasági pangás és a nagy pénztelenség, mert míg más szakmákban injekcióként hatott a forgalomra a hitel- és részletüzet bevezetése, addig ebben a szakmában a horrorális bankamatok mellett teljesen lehetetlenség volt bevezetni a hitelüzletet. A kereskedelmi érdekltségek mindent elkövettek, hogy a bankok a kamatot leszállítsák, ez azonban máig sem realizálódott.

Textil

Az elmúlt ünnepek csak kis mértékben realizáltak a hozzájuk fűződő reményeket és ami üzlet volt, az is csak a detailforgalomból adódott, mert az angrókereskedelem az év végén teljesen távoltartotta magát a vásárlásoktól.

A textilszakma talán az egyedüli, amelyik az 1927. évben kedvező konjunkturának örvendhetett. Örömmel regisztráljuk, hogy ebben a szakmában az elmúlt év tevékenységét a vállalatok nagy koncepcióban való kiépítése, fejlődése és sok jelentős új vállalat létesülése jelzi.

A belföldi gyárak a kedvező konjunkturát megfelelően ki is tudták használni és a termelési kapacitás növelésére nagyarányu üzemkibővitéseket vittek keresztül.

A textilgyárak helyzete igazolja a legjobban, hogy mit jelent a belföldi ipar megértő támogatása, melynek nyomán a vállalatok nagyarányu fejlődése és ezek képesen ezer és ezer munkás foglalkoztatásának áldásos tevékenysége fakad.

Az importőrök természetesen áverziója az idők folyamán elmúlt és megfelelő elhelyezkedést tudott talál-

ni a piacot immár domináló belföldi gyárak cikkeit elhelyezésnél. A kereskedők bizokodva tekintenek az új év elé és remélik, hogy a kormány a most folytatott politikai harcok mellett is időt fog szentelni arra, hogy revízió alá vegye és orvosolja a kereskedelem mostani sérelmeit, le fogja szállítani az adókat és gondoskodik arról, hogy a lej stabilizálásával biztos kalkulálási bázist nyújtson a kereskedőknek.

A textilkereskedelem nagy teher-tétele a katasztrófális pénztelenség és a drága bankpénz, mert erősebb forgalmat csak úgy tud ez a szakma elérni, ha 90—120 napos hiteltre helyezi el árúját, viszont a 26—32 százalékos hankamat mellett még a kedvező árbázison kihelyezett árúknál is erős megerhelést jelent a hosszú időre való hitelyújtás.

Az inkasszó kérdése — bár a gyárak éppen a kedvező konjunktúra miatt megfelelő megszorításokkal élnek, — sok nehézséget okoz, mert a kereskedők, minden jóakarattal mellet is számos esetben rajtuk kívül álló okok miatt nem tudnak pontosan eleget tenni fizetési kötelezettségeiknek és így a váltóóvatolások napirenden vannak.

Vas

A vasiparban szezon utáni hangulat, üzletlenség uralkodik, amit az évvégi zárlat és mérleg is korlátoz. Árakban változások nincsenek. Ha visszatekintünk az elmúlt esztnedő üzleti forgalmára, meg kell állapítanunk, hogy az egész év erős harcban zajlott le, mert a belföldi ipar erős harcot kellett folytatson a lengyel, csehszlovák és német gyárak konkurenciájával és dumpingjával. Ez a harc sokkal erősebb és elkeseredettebb volt, mint bármely más évben és különösen május és június hónapban élesedett ki legerősebben, amikor is a külföldiek minden kalkuláció nélkül — exportprémiumokra támaszkodva — leglehetősebb árak mellett dob-ták a piacra árúikat.

Később ez a harc enyhült, ami annak köszönhető, hogy a lengyelek, csehek és németek otthon lettek erősebben foglalkoztatva és így nem tartották érdemesnek folytatni a harcot. Az idő közben életbeléptetett új vámtörvények is nyújtottak részben segítséget a válsággal küzdő nehéziparnak, azonban ez nem bizonyult elégségesnek, mert az importvámok felemelését teljesen ellensúlyozta a lej emelkedése.

A vámtörvény hibás szövege a szakma egyes cikkeit nemcsak, hogy továbbra is kiszolgáltatva a külföldi konkurenciának, hanem még lehetetlenebb helyzetet teremtett. Így például a tüskéshuzal és a horgonyzott drót importvámját nem hogy felemelték volna, hanem hivatkozva a mezőgazdaság védelmére, leszállították és így módot nyújtottak arra hogy ezt a fontos és a belföldön hatalmas tételekben gyártott cikket továbbra is a külföldi gyárak szállítsák Romániába.

A belföldi nehézipar múlt évi mérlege sajnos nem üti meg a megelőző év színvonalát és csupán csak az Industriá Sármei az a vállalat, amely a múlt évi mérlegét kedvezőbbben zárta le, mint az 1926. évit. Ez magában álló eset és annak tulajdonítható, hogy az Industriá Sármei termelvényei olyan közszükségleti cikkek, amelyek a nagy pénztelenség dacára is erős keresletnek örvendenek.

A nehézipar szempontjából az importvám kérdése még nem befejezett téma és annak a mostani tételei továbbá módosítást igényelnek, ha a kormány azt akarja, hogy ezen hatalmas iparágat nyugodt termelési lehetőséghez juttassa.

Irányárak: szeg alapár 18 lej per kilogramm, sodrony alapár 17.50 horgonyzott sodrony alapár 17.70, horgonyzott tüskéshuzal teljes ár 26, butoruzott teljes ár 26, betonvas 11, hengerhuzal 10.50 lej per kilogramm, ab Kolozsvár, raktár.

Nem indokolt a pesszimizmus — mondja Weiss Fülöp

Mit várnak a magyarországi bankok az új esztendőről? — Beszélgetés a Kereskedelmi Bank elnökével a beruházásokról, alaptőkeemelésekről és a tőzsdéről

— Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság budapesti szerkesztőségétől —

Budapesti tudósítónknak alkalma volt beszélgetést folytatni Weiss Fülöppel, a Kereskedelmi Bank elnökével, aki az aktuális gazdasági kérdésekről a következő nyilatkozatot tette:

— A lefolyt esztendőre úgy az állami, mint a magángazdaság megelégedéssel tekinthet vissza. Az állami költségvetés jelentős feleslegekkel zárult, a termés kielégítő volt és az ipar is jól foglalkoztatott volt; véleményem szerint tehát nem indokolt az a pesszimizmus, amely jelenleg az üzleti életben általában uralkodik.

— A közgazdaság láthatárán mutatkoznak nagyon sötét pontok is, amelyeket figyelembe kell vennünk; mindazonáltal azt hiszem, hogy a jelenlegi pesszimizmus — különösen itt Budapesten — csupán a kedvezőtlen tőzsdei irányzattal függ össze. A tőzsdei hangulat pedig különösen a főváros üzleti életére rendesen nagy befolyást gyakorol. A budapesti tőzsde mai depressziója elsősorban arra a kedvezőtlen hangulatra vezethető vissza, mely hónapokon át uralkodott, ahol ez a lehangoltság talán indokolt is, de

nincsen semmi alapja annak, hogy a berlini tőzsde helyzete a mi tőzsdénkre ily nagyarányú befolyást gyakoroljon.

— Mint az iparvállalatok, úgy a bankok is kielégítő üzletre tekinthetnek vissza; az egyes jó vállalatok részvényeinek tőzsdei árfolyama nem túlzottan magas, különösen ha számolunk azzal, hogy

a részvénytársaságok a lefolyt üzletre előreláthatólag a tavalyinál magasabb osztalékot fognak fizetni.

— Egyedül a kereskedők panasza indokolt, de ennek oka inkább az organizációban kereshető. Ha meggondoljuk, hogy a háború előtti Nagy-Magyarország fővárosában 250—300 textilnagykereskedő volt, míg a mai Csonka-Magyarország Budapestjében a nagykereskedők és a félig nagyban szállító kereskedők száma ezidőszerint 750, akkor könnyű a panaszok okát megtalálnunk. Valószínűnek tartom, hogy ugyanez a helyzet konstataálható a többi kereskedelmi ágazatnál is és

mindaddig, míg az egészséges viszonyok ideje eljön, a fizetésképtelenségek jelenségével is számolnunk kell.

— Az előbb említett sötét pontok egyik leglényegesebb tünete kereskedelmi mérlegünk ijesztő passzivitásában mutatkozik. Valószínű viszont, hogy az idej fizetési mérlegünk a legrosszabb esetben sem fog nagy passzivitással zárulni; hisz

Magyarország az elmúlt esztendőben a most Genfben felszabadított 50 millió pengőn kívül 270 millió pengő értékű hosszú külföldi kölcsönt kapott,

továbbá jelentős mennyiségű részvényt adott el külföldre és ezenkívül onnan nagy összegek folytak be hozzánk egyrészt hitelek, másrészt betétek formájában.

— A passzív kereskedelmi mérlegnél tekintetbe kell vennünk azt is, hogy az elmúlt esztendőben úgy a fővárosban, mint a vidéken élénk építkezési tevékenység fejlődött ki, aminek logikus következménye fa és egyéb az építkezéshez szükséges anyagok jelentősebb mennyiségű behozatala volt. Passzív kereskedelmi mérlegünk e lényeges tételei azon-

ban csak egyszerűen vagy legalább is előreláthatólag nem évenként megismétlődök.

— Kereskedelmi mérlegünk vizsgálatánál nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy

gabona- és liszt kivitel tekintetében nagyon elmaradtunk az előző esztendők mögött.

Ennek oka egyrészt abban rejlik, hogy Magyarország nem volt abban a helyzetben, hogy áraival a világparitáshoz alkalmazkodjék, másrészt pedig abban a körülményben, hogy az infláció óta a mezőgazdasági bérleti szerződések csaknem kivétel nélkül nem pénz-, hanem tényleges gabona fizetésén alapulnak és hogy azok az ily bérletek ellenértékül szolgáló gabonamennyiségek amelyek januárban, áprilisban és júniusban fizetendők, ezidőszerint még az országban vannak. De egyébként is a tapasztalat arra tanított bennünket, hogy különösen a kisgazda az infláció óta rendesen csak akkor adja el gabonáját, ha pénzre van szüksége.

— Sötét pont még

a magángazdaság nagy, általános eladósodása is.

Figyelembe veendő azonban, hogy a hosszú világháború és az azt követő zavaros időszak egy évtizednél tovább tartott és hogy ezek folyamán igen sok érték semmisült meg. Természetes tehát, hogy

jelentékeny rekonstrukciós tőke-szükséglet mutatkozik.

A hosszulejárati kölcsönök — amennyiben azok hasznosítottak — fordítottak — feltétlenül jogosultak. Az adósságesimálás azonban manapság igen költséges élvezet, mert úgy a mezőgazdaság, mint az ipar és a kereskedelem részére bizony

nagy feladat a jelenleg érvényben levő magas kamatterhek előteremtése.

Megállapítható egyébként, hogy a jelzáloghitel ma nálunk olcsóbb, mint Németországban, míg az ipar és kereskedelem úgy Németországban, mint a velünk szomszédos államokban ezidőszerint csaknem ugyanolyan kamattételeket fizetnek, mint hazai kereskedőink és iparosaink.

— Kedvező kilátást nyújt gazdasági életünk számára, hogy termelőképességünk, különösen a mezőgaz-

daság terén, produktív beruházások útján jelentékenyen fokozható, amint amint ez Ausztriában sikerrel meg is történt.

— Kívánatos lenne köztudattá emelni, hogy tulajdonképpen

minden egyes embernek erkölcsi kötelessége a kereskedelmi mérleg feljavításához hozzájárulni.

Ha ez a meggyőződés minden egyes polgárt áthatna, akkor a fizetési mérlegünkben igen tetemes összeggel szereplő

nyaralási és üdülési költségek jelentős része sem vándorolna külföldre.

Meg van a törekvés, hogy Budapest fűrdővárossá legyen; elősegíti e törekvéseket a főváros gyönyörű környéke is remek kirándulohelyeivel, valamint a szép Duna, kitűnő strand-fűrdőivel. Itt van továbbá a Balaton és még sok más szebbnél-szebb hely és mégis azt látjuk, hogy csaknem mindenki — akár megvan erre a jogosultsága, akár nem — szabadságidejét külföldön tölti s a legszomorubb az, hogy nem is az olcsó helyeket, hanem a legdrágább és legköltségesebb fűrdő- vagy üdülőhelyeket választják ki.

— Szükséges lenne az is, hogy olyan áruk beszerzésénél, amelyek itthon és igazán kiváló minőségben állíthatnak elő,

egyenlő árak és minőség esetén a hazai árut részesítsük előnyben.

— Az állami költségvetés és a Genfben most felszabadított utolsó részlete a népszövetségi kölcsönnek, amely körülbelül 50 millió pengőnek felel meg,

a jövő esztendőben hasznos beruházásokat fognak a kormány számára lehetővé tenni.

Termékenyítő hatással lesznek Magyarországon a különösen vidéki városoknak és községeknek magángazdaságuk útján nyújtott külföldi hitelek is; természetesen azonban, hogy ezek igénybevételeinél a kormánynak szigorúan ellenőriznie kell, hogy az összegek tényleg hasznosítottak legyenek a beruházásokra fordítottassanak.

— Az elmúlt esztendőben tőkegyűjtést is láthattunk, habár azt hiszem, hogy ez nem volt olyan arányú, mint azt a Statisztikai Hivatal kimutatja. A hiba nem a Statisztikai Hivatalban van, hanem ott keresen-

dő, hogy e kimutatásokban nem külföldi tőkét el azok az összegek, amelyek tényleges takarékbetéteket és amelyek csak átmeneti természetűek; különösen pedig, hogy nem szerepelnek külön a külföldi tőkének azok a tételei, amelyek Magyarországon akár pengőben, akár idegen valutában nyernek elhelyezést.

Ezek a külföldi összegek tudniillik nem jelentenek számunkra tőkegyűjtést,

hanem csak azért helyeztetnek itt el, hogy a hazai és nyugati országok pénzügyi között fennálló kamatkülönbség kihasználtságát.

— Véleményem szerint a következő esztendő folyamán néhány részvénytőkeemelést is várhatunk, ha a tőzsdei helyzet ezt megengedi. A bankok tőkeemelése indokolt, hiszen tőrekvésük oda irányul, hogy a nemzetközi forgalomba bekapcsolódjanak, ami jelentősebb tőkeszükséglettel jár. Az iparnak is kötelessége, hogy üzemében az elkerülhetetlen és a haladó kor követelményeinek megfelelő újításokhoz szükséges befektetéseket keresztülvigye, hogy a külföldi lépést tarthasson. Különösen vonatkozik ez a villamosági iparra, amelyre az erőközpontok létesítése körül még nagy feladat vár. Mind e körülményeket egybefoglalva, azt hiszem, hogy bizonyos reményekkel nézhetünk legközelebbi jövőnk elé.

TÖKÉVEL
és nagy gyári praxissal
rendelkező

mérnök
megfelelő
elhelyezkedést
keres

Megkereséseket „Társulás vagy állás” jellegére
a kiadóhivatalba kér.

Casa Pădurilor
Direcțiunea IX-a Reg. silvică, Arad.

Publicațiune

Se publică spre cunoștința generală, că în ziua de 10 Februarie 1928 în localul Direcțiunei Regio-nale e silvice din Arad se va vinde prin licitație publică cu oferte închise următoarele: 57 buc. arbori esență cer, 1339 fag și carpin din pădurea Coșava, 3196 fag și carpin din pădurea Homo dia, 2581 fag și carpin din pădurea Curtea din cuprinsul Ocolului silvic Coșava județul Severin.

Vânzarea se va face conform Regulamentului de licitațiuni individual pe parchete și cu aplicarea condițiilor generale pentru exploatarea pădurilor Statului publicate în „Monitorul Oficial” No. 106 din 12 August 1912 cum și cu condițiile speciale de care amatorii pot lua cunoștința dela Direcțiunea IX-a silvică Arad și Ocolul silvic Coșava.

Estimațiunea din oficiu este de Lei 68.000 pentru pădurea Coșava, 181.000 pentru pădurea Homo dia, 152.000 pentru pădurea Curtea.

Garanția provizorie este de Lei 17.000 pentru pădurea Coșava, 46.000 pentru pădurea Homo dia, 38.000 pentru pădurea Curtea.
Supra oferte nu se primesc.

Automobile

Accesorii
Cauciucuri

JILESCU

Autó-garage
Benzina, uleiuri.

CLUJ,
Strada Regina Maria 16
Strada Dorobanților No. 3.

Sucursala: **TURDA.**

Az igazgatóság tagjai anyagi áldozattal is hajlandók az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbankot szanálni

Irreális státus szerint a bank passzívja 100 millió, aktívja 103 millió lej — A betétesek a büntető- és vagyoni felelősség megállapítását kérik — Három bizottság dolgozik a státus összeállításán és a tényleges helyzet megállapításán — Ismeretlen, hogy mennyi lesz a kielégítési kvóta — Leírják a részvénytöket

Általános érdek a csőd elkerülése

(Cluj—Kolozsvár, dec. 30.) Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság munkatársától.

Lapunk múlt heti számában beszámoltunk arról, hogy a kolozsvári Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. beszüntette fizetéseit. A pénzügyi válságjuttatásának első pillanatában úgy látszott, hogy csak átmeneti fizetési zavarokról van szó, amelyek a nyomasztó pénzkrisis folytán erősebb mértékben léptek fel a pénzügyi helyzetnél. Ez a feltevés azonban téves volt, mert a későbbi események bebizonyították, hogy sokkal súlyosabb és komplikáltabb esetről van szó, amelyek hullámai egyre intenzívebben csapnak össze a pénzügyi helyzet felett.

Erdély többi városai után Kolozsvár következett.

A romániai általános és nyomasztó pénzkrisis folytán szemtanúi lehettünk az utóbbi időkben a sorozatos és tragikus bankbukásoknak, amelyek láncolata szomorú határvonalat állít az anyagi prosperitás és a gazdasági összeomlás megyéin. Néhány hónappal ezelőtt kezdődött ez az összeomlási folyamat, amely különböző körülmények évenként keresztül indult pénzügyi válságként jelentkezett. Egymást követték az összeomlások, amelyeknek indító rugói minden esetben a helytelen pénzügyi politika okozta körülményekben gyökereztek és csak másod- és harmadsorban hárult az összeomlás felelőssége azokra, akik a válságba jutott pénzügyi intézetek élén állottak.

A folyamatot a Temesvári Szerb Takarékpénztár Rt. kezdte meg, ahol bebizonyított nyert, hogy az igazgatóság lelkeilen és felelőtlen spekulációja vitte romlásba a pénzügyi intézetet. Nemsokára következtek a többi intézetek. A gazdasági válság és a pénzkrisis hullámai márót holnapra összecsaptek a jóbírnevű nagyváradi Bihoreana feletti, összeomlott az Aradi Ipari és Népbank, majd az aradi Egyesült Bankot is magával sodorta az ár. Ezenkívül Erdély és Bánság különböző városaiiban kisebb pénzügyi intézetek jutottak a fizetési zavarok utvesztőjébe.

Kolozsvár volt az a szerencsés város, amelynek pénzügyi helyzete töretlenül állt a gazdasági viszontagságok hullámveréseit és küzdötték a sodró ár ellen. Két héttel ezelőtt azonban az országos jelenség itt is megisméltődött. A kolozsvári Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. váratlanul beszüntette fizetését, amellyel egyidejűleg a bankra rázúdult az összeomlás lavínja.

Az első nap eseményei:

A pénzügyi válságjuttatásának nyilvánosságra hozása után — mint jelentettük — az összes kolozsvári pénzügyi intézetek vezetői értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy szanálni fogják a bankot. Az értekezlet bizottságot küldött ki, amelynek tagjai Mina János, a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. igazgatója, Gheorghescu, a Banca Chrissoveloni kolozsvári fiókjának igazgatója és Fekete Manó marosvásárhelyi bankigazgató és amelynek feladatává tették a bank helyzetét

kivizsgálni és a stultis pontos megállapítását elvégezni.

A bizottság a megbízás után azonnal megkezdte munkáját. Egy héten keresztül vizsgálták a pénzügyi helyzetet könyveit, míg megállapították, hogy mintegy 103 millió lej aktívja van a pénzügyi intézetnek, ezzel szemben a könyvstátus szerint a pénzügyi passzívja meghaladja a 100 millió lejt, úgy hogy az összeállított státus nyilvánvalóan nem lehet reális.

A felelősség megállapítása ilyen körülmények között már az első pillanatokban is nehézségekbe ütközött. Éppen ezért érthető és indokolt volt a pénzügyi igazgatótanácsának intézkedése, amellyel

a bank igazgatóit elmozdította helyéből és a pénzügyi ügyeinek rendezését új bizottságra bízta, melynek tagjai lettek dr. Ládai István jogtanácsos, Moinar Jenő, dr. Iie Daianu főesperes, továbbá F. Ion Negrutiu, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara elnöke, jogtanácsosai pedig dr. Kertész Jenő és dr. Fischer József ügyvédek. Ez a bizottság intézte a bukás után a bank ügyeit és karöltve dolgozik még most is a státus összeállításán a kolozsvári bankvezető által delegált bizottság tagjaival, amelynek munkájába e hét folyamán harmadik bizottság is bekapcsolódott: a pénzügyi betétesek és hitelezők bizottsága.

Idegesek a betétesek

A kolozsvári Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. betétesei a bank válságjuttatásának hírére érthetően megrohanák a pénzügyi intézetet, hogy betéteiket kivegyék. Itt azonban már idegen arcok fogadták, akik megnyugtatták a betéteseket hogy várjanak türelemmel, mert a válság eliminálása folyamatban van és elhamarkodott lépésekkel csak saját érdekeiket veszélyeztetnék. Napokon keresztül a legbizonytalanabb hangulat uralkodott a kolozsvári pénzpiacot, amely még mindig tart. A pénzügyi intézet betétesei idegessége egyre fokozódott, amely komoly méretet öltött akkor, amidőn bűnvádi eljárások megindításáról kezdtek beszélni, úgy hogy a betétesek gyűlése, amelyet a múlt hét szerdájára hívott

össze Fabius István dr. kolozsvári ügyvéd, idejében jött, mert ellenkező esetben a szanálási akciót és a státusmegállapítási folyamatot súlyosan akadályozták volna a betétesek elhamarkodott lépései.

A bank betétesei gyűlésüket december 28-án tartották meg a iparkamara nagytermében és ennek a gyűlésnek a lefolyása a lehelő legizgatottabb hangú volt. A szerencsétlenségbe sodort kisegyzési cikák ugyanis a padok között olyan vádakot emeltek a pénzügyi igazgatója ellen, amelyek — ha igazok — úgy valóban súlyos következményeket fognak maguk után vonni.

A betétesek gyűléséről az alábbiakban számolunk be:

A váratlan összeomlás következményei

A betétesek szerdai értekezletén, mintegy háromszáz érdekelte vett részt. Dr. Fabius Stefan ügyvéd nyitotta meg az ülést és javasolta, hogy az ügyek vitelére bizottságot válasszanak, amelynek tagjai lettek dr. Pordea Augustin ügyvéd, országgyűlési képviselő, Fehér Dezső dr. ügyvéd, Lakatos István és M. r. kus Samu mérnökök, valamint Kohn Hilel dr. ügyvéd.

Elnöki megnyitójában Fabius dr. kifejtette, hogy a pénzügyi intézet novemberig a legjobb keretek között működött és néhány héttel ezelőtt hivatalos helyről javaslatot tettek, hogy a Banca Naționala a bank visszszámítási hitelét felemelje. Ilyen körülmények között érthető meglepetéssel érte a betéteseket és hitelezőket az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. fizetéseinek váratlan beszüntetése. A pénzügyi vagyoni helyzetét a következőkben ismertette Fabius dr.: — A válságba jutott pénzügyi intézet aktívait három részből képezi: a részvénytöke, amely 8 millió lej, a 2 milliós tartalékalap, azonkívül a pénzügyi intézet tulajdonát képező különböző ingatlanok. Annak ellenére, hogy betétesek vagyok, nem sikerült megállapítanom, hogy a bank részvény-tökeje egyáltalán meg volt-e, befizettek-e, vagy lezárta-e. Ugyanezt mondhatom a tartaléktökére vonatkozólag is. Megjegyezni kívánom, hogy a pénzügyi intézet tulajdonát képező szamos-ujvári szeszgyáron és birtokon 34 millió teher van, vagyis több, mint

amennyit az objektumok megérnek. Ugyanez a helyzet a kolozsvári ingatlanoknál is. A fenti adatokból itéve tehát a betétesek az aktívák-ból egy banit sem kaphatnak, mert azok értékükön túl vannak megterhelve. Pontos információim vannak arról, hogy az állítólagosan befizetett 8 milliós alap töké melet a bank összes passzívai mintegy 103 milliót tesznek ki.

A továbbiakban Fabius dr. kifejtette, hogy a pénzügyi intézet vezetői nem gazdálkodniak kellő gondossággal a betétesek pénzével. Kijelentette, hogy csőd esetén a betétesek és hitelezők semmiféle kielégítésre nem számíthatnak és ezért az érdekeltek részéről is a leopportunityusabb magatartás a pénzügyi intézetel szemben a higgadt-ság. Fontos olyan megoldási mód megválasztása, amely az adott kényszerhelyzetben a legalkalmasabb arra, hogy az érdekeiket súlyosabb károsodás nélkül essenek túl a pénzügyi intézet bukásán.

Pordea Augustin dr. ügyvéd, országgyűlési képviselő, hangsúlyozta az értekezleten, hogy a betétesek ideges hangulatát nem szabad riasztó hírekkel súlyosítani. Kijelentette a felelősség kérdését, szerinte még nem állapítható meg, hogy a pénzügyi intézetnél jó vagy rossz-hiszemű volt-e az üzletvezetés és hogy ki tartoznak büntető- és vagyoni felelősséggel a pénzügyi intézet összeomlásáért. Javaslatára az ülés a Banca Agrara a igazgatóját, Albon hites könyvelőt megbízta, hogy a

legsürgősebben állítsa össze a pénzügyi intézet státusát és ennek megtörténte után határozzanak a betétesek a további teendőkről felől. Bejelentette továbbá, hogy a képviselőházban legközelebb interpellációt fog benyújtani a kolozsvári pénzügyi intézet bukásával kapcsolatosan a banktörvény sürgős megszavazása érdekében, mert — véleménye szerint — megengedhetetlen, hogy a pénzügyi intézetek könnyelműen gazdálkodjanak a gyümölcsözöletés végett náluk elhelyezett tőkékkel.

Sándor József volt országgyűlési képviselő felszólalása után Fehér Dezső dr. javasolta a bizottság megválasztását, amely a pénzügyi helyzetéről tiszta képet nyújtson és a betétesek nevében megállítsa a bank vezeőségének vagyoni felelősségét.

Sándor József újabb felszólalásában hangsúlyozta, hogy a büntető- és vagyoni felelősség mellett a társadalmi erkölcs nevében is felelősségre kell vonni azokat, akik hűtlenül sárkódtak a betétesek vagyonával és azoknak, akik lopkáltak és csaltak, pusztulniok kell. Lakatos mérnök után dr. Weisz Jenő ügyvéd több betétes nevében szólalt fel, akiknek követelése 8 millió lejt tesz ki. Dr. Klein Miksa ügyvéd bejelentette, hogy az igazgatóság a pénzügyi intézet igazgatóit felfüggesztette állásuktól és az ügyek vitelére négytagu bizottságot delegált, majd indítványt tett a betétesek képviselőinek megválasztására.

Érdekes adatokat szolgáltatott Fischer József dr., aki kifejtette, hogy a könyvstátus szerint a pénzügyi intézet passzívja 100 millió lej, az aktívák összege pedig 103 millió lej. Megnyugtatóul közölte, hogy a pénzügyi intézet élén jelenleg működő bizottság a vagyon konzerválására fekteti a főszűrt, senkinek semmiféle fizetéseket nem eszközölnek és csak néhány inkasszóra benyújtott váltót, amelyeket semmiféle tartozás nem terhelt, adtak vissza a megbízóknak.

Ausländer Lajos kereskedő felszólalása után dr. Spitzer József kérte, hogy a kiküldendő bizottságot ne csak a betétesek képviselőiből állítsák össze, hanem vonják be azoknak a hitelezőknek a delegátusait is, akik kölcsönt vettek igénybe a banktól, fedezetét váltót adtak, amely váltót jóhiszemű pénzügyi intézeteknél a bank leszámította ott és annak ellenére, hogy a fél tartozását kifizette, a fedezeti váltót nem kapta vissza. Erre több jellemző példát sorolt fel. Dr. Engelberg főorvos, továbbá dr. Kohn Hilel felszólalása után Klein Miksa dr. javaslatára a következő bizottságot küldte ki Fabius Stefan dr. elnökletével: Sándor József, dr. Pordea és dr. Fehér Dezső gyv. dek. Ujvárosy Miklós táblabíró, Weinberger Nándor könyvszakértő, Steinberger Emil szeszgyáros és Albon, a Banca Agrara aligazgatója.

A szolidaritás jegyében oszlott szét az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. betétesei gyűlése, amely január 4-én, szerdán délután 6 órakor folytatja meg tartani, ahol a kiküldött bizottság beszámol munkájáról és az érdekeltek elhatározó álláspontot foglalnak el a pénzügyi intézetel szemben.

Az igazgatóság tagjai anyagi áldozatra hajlandók

Ertesüléseink szerint az igazgatóság tagjai foglalkoztak azzal a tervvel, hogy anyagi hozzájárulásukkal lehetővé tegyék a bank szanalását. E tekintetben az a terv merült fel, hogy a hozzájárulás olyan arányu legyen, mely lehetővé tenné a bank fentartását.

A részvénytőke teljes leírása mellett a főhitelezők és az igazgatóság tagjai új alaptőkét fizetnének be, melyből a kisbetegetéseket azonnal egészen kifizetnék, a nagyobb betétesek pedig 50 százalékot azonnal megkapnának, 50 százalékért pedig részvényeket kapnának, melyek a most már egészségesse vált intézetnél valóságos kamatozó értékek volnának.

Ehhez elősorban az igazgatóság áldozatkészsége szükséges és tudomásunk szerint az igazgatóság egyik kevés vagyonnal bíró és a vezetéstől teljesen távol állott tagja már tel is ajánlotta vagyona jelentékeny részét, félmillió lejt. Ha a többi igazgatósági tagok, kik között igen nagy vagyonu egyének vannak, követik ezt a példát, a szanalás könnyű feladat lesz.

Különös érdekük ez azoknak az igazgatósági tagoknak, akik személyesen közreműködtek az üzletvitelben és akik tehát anyagi felelősök, sőt esetleg — ha csőd következne be — bünvádi felelőség alá is kerülhetnének. Szükséges lesz természetesen, a mostani vezetőség eltávolítása. Legfeljebb információk adása végett hagyhatók meg helyükön bizonyos ideig.

Erdeke ez a rendezés a felügyelőbizottságnak is, mert csőd esetén vizsgálni fogják, hogy eleget tett-e ellenőrzési kötelezettségének, mely tudvalevőleg sokkal súlyosabb felelőséget hárít reá, mint a részvénytársaság bármely más szervére.

Gazdasági életünk hanyatlása

Irtta: Mathias Roll, a „Banca Comercială Națională”, Cernăuți igazgatója

Az alábbi cikket, amely a romániai gazdasági élet válságának okait ismerteti, a Lemnul—Holzeitung karácsonyi számából vettük át.

A pénzkrisis, amely évek óta állandó jelenség nálunk és legélesebben őszel, főleg október és november hónapokban volt érezhető, az idén eddig teljesen elmaradt. Ez azonban nem egy kedvező tünet, hanem éppen ellenkezőleg: ez a körülmény azt bizonyítja, hogy az általános üzleti forgalom visszafordult. A gazdasági válság változatlanul tart és nem mérséklődött, az ipar sok ágában a termelés csökkent, a vállalkozási kedv mindegyre kisebb és a tönkrement üzletek száma napról-napra emelkedik.

Gazdasági életünkben nagy pusztulás vette kezdetét. A váltóóvatolások, fizetésképtelenségek, kiegyezések és csődök listáját áttekintve az elmúlt másfél esztendőről, azt találjuk, hogy már nem válságos, hanem katasztrófális gazdasági helyzetről kell beszélnünk, mert a fizetésképtelenségek, kiegyezések és csődök száma — amelyek egyébként nem tekinthetők másnak, mint elmerült egzisztenciák gyászjelentéseinek — még sohasem volt olyan magas, mint az említett periódusban. Arra a kérdésre azonban, hogy a mai válság, a gazdasági élet mai katasztrófája a rendszeresen visszatérő válsággal és gazdasági katasztrófával azonos-e, vagy pedig a mai gazdasági krízis más okokra vezethető-e vissza, azt kell felelnünk, hogy a mai válság a gazdaságpolitikában elkövetett sorozatos hibáink következménye.

A gazdasági pusztulás főokait valutánkban, a magas kamatokban, a nagy drágaságban és az elhibázott vám- és adópolitikában kell keresnünk.

Csak ma, valutánk majdnem másfél évi szakadatlan szilárdtsága után sejtjük azt a hallatlan pusztítást, amelyet a lei revalorizációja gazdasági életünkben okozott. Egész gazdaságunk nagy belföldi hitelekkel dolgozik, többé-kevésbé el van adósodva és az eladósodás annál inkább növekedett, amint a lei a korábbi időkben mindig esett, mert az adósságesinálás abban az időben jövedelmező üzlet volt és az akkori magas kamatok nem játszottak szerepet. Az ipar és kereskedelem elbirta azokat. Abban a pillanatban azonban, amikor a lei állandóan felfelé haladt, beállott a fordulat, érezhetővé vált a magas kamatok nyomása és a vállalkozások rentabilitása mindinkább gyengült.

Gazdaságunk főágai: a mezőgazdaság, a petroléum- és a faipar rögtön a krízis áldozataivá lettek. A termelési költségek ugyanazok maradtak, mint a lei alacsony állása mellett voltak, amivel szemben a kész- és exportcikkek ára olyan mértékben esett, amint a lei emelkedett. Az általános drágaság az erőteljes valutajárvulás dacára sem csökkent, hanem még növekedett, mert a belföldi termelés azonos feltételek mellett dolgozott, a külföldi gyártmányok viszont a vámok folytonos emelése miatt nem lettek olcsóbbak.

Életfentartásunk átlagos költségei az 1915 évi alap ötvenháromszorosára emelkedtek. Sokszor megállapítottuk

már, hogy drágábban élünk, mint a nyugati államok legnagyobb része. Akárhogyan is vélekedünk a revalorizáció kérdéséről, egy dolog bizonyos és pedig, hogy egy átgondolt és következetes gazdaságpolitikával nem rendelkezünk, mert ha a revalorizáció tudatosan történt, úgy az állami leadásokat és illetékeket nem lett volna szabad felemelni, hanem a valutaemelés arányában fokozatosan csökkenteni kellett volna azokat.

A faipar krízisééről nem kell sokat beszélnünk, mert az sajnos ma már közismert. Annyit azonban megállapíthatunk, hogy már csak a nagy cégek tudják fentartani magukat és hogy általános és nagy termelési korlátozás észlelhető. A galaci faexport egyenesen katasztrófális tüneteket mutat fel az elmúlt évről és ha nem jött volna Bukovina segítségére a németországi konjunktúra, úgy elkerülhetetlen lett volna a legnagyobb és legjobban megalapozott cégek összeomlása is.

Az import mindenben visszafordított, mert a magas vámok kizárják a legszükségesebb cikkek behozatalát is. A bukaresti Iparkamarai Szövetség körlevelet küldött az összes kamaráknak, amelyben azon intézkedések ismertetését kéri, amelyek alkalmasak volnának az ipar és kereskedelem nehézségeit kiküszöbölni.

Ujólá rá fogunk mutatni a stabilizáció szükségességére és főleg arra, hogy milyen kurzuson történjék az meg. Ha pénzünket mai kurzusán formailag is stabilizálják, úgy mindazoknak, akik a lei revalorizációja következtében tönkrementek, vagy vagyonuk nagy részét elvesztették, le kell mondaniuk a reményről, hogy veszteségüket behozhatják. Nagyon meggondolandó, hogy gazdaságunkat nem kellene-e a mai kurzus lassu visszafordításával erőhöz juttatni. Ha valutánkat a font sterlinggel akarják kapcsolatba hozni, akkor a legalkalmasabb az 1:1000 kurzus. Pénzünk stabilizálása után a kamatlábnak automatikusan csökkenie kell, mert ebben az esetben a pénzt adó mentesül minden rizikótól. A termelési költségek csökkentéséhez adva lenne az első tényező és ennek következtében egész életfentartásunk megolesóbbodna.

Amint látjuk szoros az összefüggés a valutaszabályozás, magas kamatláb és a drágaság között. Emellett még újra utalnunk kell a hibás vámpolitikára is.

A spekulációs törvény megszüntetésére, amely Damoklesz kardjaként lebeg a tisztességes kereskedelem fölött, okvetlenül szükség van. Ma, amikor az egész világpiac nyitva van, nem a kereskedő okozza a drágaságot, hanem az állam, tulzott vámvédelemmel és birhatatlan fiskális intézkedéseivel. Ha a kormány a drágaság okai felől érdeklődik, maga felelhet: „Mea culpa!”

Szükségünk van egy törvényre, amely a kereskedőt megvédi üzletelisége elvesztésétől, tehát a Vadul Comercial bevezetésére.

Rámutathatunk az adóbehajtások lehetetlen módjára, arra a teherre, amelyet a közégi illetékek jelentenek és még sok az ipart és a kereskedelmet érintő kérdésre.

Ujra és újra hangoztathatjuk, hogy Romániában nem volt elkerülhetetlen a gazdasági válság. Nem is olyan régen még büszkén mondtuk, hogy a világ legolesóbb államainak egyike vagyunk. Ez az előnyünk azonban három év alatt odaveszett. Megmaradhattunk volna az oleó áraknál, a bő termelésnél és a vállalkozások rentabilitásánál, hogy ha idejekorán helyes valuta- és vámpolitikát kezdtünk volna meg.

Ma egy rémes gazdasági válság uralkodik nálunk, de még mindig megmenthető minden, mert Romániában meg vannak a nagy gazdasági lehetőségek.

Publicațiune

Se publică spre cunoștința generală, că în ziua de 20 Februarie 1928 în localul Direcțiunei Regionale silvice din Arad se va vinde prin licitație publică cu oferte închise următoarele: 458 arbori de esență stejar și 2 ulmi, estimăți la aproximativ 343 81 m³ lemni de lucru și construcție și 165 steri lemne de foc din pădurea Ghirc Ocolul silvic Casa-Verde, județul Timiș-Torontal.

Vânzarea se va face conform Regulamentului de licitație și cu aplicarea condițiunilor generale pentru exploatarea pădurilor Statului, publicate în „Monitorul Oficial” No. 106 din 12 August 1912 cum și cu condițiunile speciale de care comitatorii pot lua cunoștința dela Direcțiunea IX silvică Arad și Ocolul silvic Casa Verde.

Estimețiunea din oficiu este de Lei 373.550.

Garanția provizorie este de Lei 94.000.

Supra oferte nu se primesc.

Diracțiunea IX-a Regională silvică, Arad.

Chamoite tüzálló téglá Horgonyolt cserép

legolcsóbb árban, legjobb minőségben

Léderer Márton

Chamoitetégla, Cserépgyár és Mészegető R.-t.-nál

Alesd

Központi iroda: Oradea-Mare, Str. Berihelot 6. Telefon: 6-86.

Cluji képviselő: Szénási Józsefné és Társa

építőanyagraktár, Str. M. năsturelui 8.

Fabrica de Mobile de Fer, Aramă și Articole în Masse Mari de Fer

Vas-, Rézbutor és Vastömegcikkek Gyára

Timișoara III., Piața Bisericii No. 2.

Produce tot felul de mobile în fer și alamă, în talașuni de spital și hoteluri, mobile de gredini, și rame din fer și lemni impletituri de sarmăș

Gyárt: mindennemű vas- és rézbutort, kőzezi berendezés, vas és fakereitű s dronyokai, kerti butorokat.

A gyorsított eljárás, a bélyegtörvény, a portarelrendszer a gazdasági élet kerékkötői

Románia kössön megegyezést a külföldi államokkal — Csehszlovákiai bíróság ítéletével végrehajtható Romániában — Január 8-án gyűlést tart a kolozsvári ügyvédi kamara

(Cluj—Kolozsvár, december 30. Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság munkatársától.) Számátalan esetben rámutattunk arra, hogy az erdélyi jogszolgáltatás hiányosságai mennyire befolyásolják az általános gazdasági élet kialakulását. A nyomasztó helyzet súlyos következményeket maga után vonó jelensége ez, amelynek kiküszöböléséhez nincs szükség hosszú munkára, mert a bénító rendszer és rendelet hatálytalansága is elég ahhoz, hogy a sivár helyzeten változtatás történjék.

Az igazságszolgáltatás rendszertelensége

Hónapokkal ezelőtt e sorok írója ugyanezen lap hasábjain részletes cikk keretében foglalkozott az igazságszolgáltatás hibáival, megemlítve, hogy az erdélyi jogszolgáltatás egyik leg-súlyosabb hibája az ugynevezett gyorsított eljárás rendszere, amely — mi tagadás — az okiráltságban évek hosszú során pompásan bevált, az erdélyi igazságszolgáltatás ügymenetében azonban kudarcot vallott. Cikkünket a reménység hangjával festettük alá, azzal a kitételrel, hogy széles medrű akció indult az igazságszolgáltatás menetét bénító gyorsított eljárás visszavonása érdekében és ez előreláthatólag néhány héten belül sikerrel fog járni.

Azóta hosszú idő telt el, miniszteri nyilatkozatok hangzottak el, újabb akciók indultak, a rendszer azonban törhetetlenül áll és virul. Ennek folytán elértük azt, hogy a bíróságnál a perek felszaporodtak, mivel a rendszer akadályokat gördítő tendenciája lehetetlenné teszi a perek gyors feldolgozását és azok letárgyalását.

Súlyosító körülményként regisztrálhatjuk a nemrég életbeléptetett bélyegtörvény intézkedéseit, amelyek függvényei az igazságszolgáltatás menete ellen felmerülő panaszoknak. A portarel-rendszer szintén nem vált be és most egy új év elején nagy vonásokban foglalkozni kívánunk a gazdasági élet bajainak ezen ágával is, hogy felhívjuk a kormányhatóságok figyelmét a válságot előidéző bajforrásokra, amelyeknek eliminálását szintén be kell venni a gazdasági konszolidációs program pontjai közé.

A bajokat talán az ügyvédek látják legjobban. Egy igen neves és előkelő ügyvéd nagy vonásokban a következőképp festette le munkatársunk előtt a csatolt területek jogszolgáltatásának rendszerbeli és gyakorlati hibáit:

A perirat kálváriás utja a tárgyalásig

— Az országban érezhető általános gazdasági krízis folytán, — mondotta az ügyvéd — főleg az inkasszós perek szaporodtak el feltűnő módon. Feltűnően sok azonban a váltóper, amely ugyancsak a pénztelenség okozta fizetési nehézségekre vezethető vissza. Meg kell állapítanom, hogy január óta a helyzet némileg változott, mert az igazságügynél érezhető munkaerőhiányt az ügyvédi kar legtöbb helyen saját erejéből pótolta, a kamara által díjazott hivatalnokait állította be pótmunkaerőként, akik erős tempóban láttak neki a halomszámra heverő akta-csomók feldolgozásához.

— Elértük azt, hogy likvid pereknél a bíróság a perirat beadása után 6—8 hétre tűz ki tárgyalást. Ez azon-

ban leggyakoribb esetben nem jelent különösebb eredményt. A pert ugyanis rendszerint kénytelen elhalasztania a bíróság, hogy az alperes levegőhöz juthasson és ekkor bekövetkezik a második nehézség: a munkával tulterhelt bírák 6, sőt 8 hónap múlva tűzhetik ki újra tárgyalásra az olyan pert, amelynek minden napi halasztása néha ezres összegeket jelent a pereskedő félnek. Ez a terminus relatív fogalmak meghatározásában gyors eljárást jelent, mert ilyen „rövid” tárgyalási terminust az ugynevezett sürgős pereknél; mint váltó, tartási és kitelepítési vagy más hasonló jellegű pereknél tűznek ki.

— Az a tény, hogy a pereknél csak hosszú hónapok után lehet ítéletet kézhez kapni, azt a helyzetet idézte elő, hogy a külföldi kereskedő óvakodik romániai kereskedőnek nagyobb összeg erejéig hitelbe árut adni, mivel nem fizetés esetén nem juthat a leg-rövidebb időn belül törvényes, vagyis bírói uton a hitelbe adott áru értékének összegéhez. Ennek a rendszernek eliminálása érdekében számos esetben

A bélyegtörvény hibái vázlatokban

— A jogszolgáltatásnak — folytatta fejtegetését informátorunk — igen nyomasztó hibája a bélyegtörvény, amelynek életbeléptetésekor már tiltakozó hangok hallatszottak fel annak hatályon kívül helyezése érdekében. A bélyegtörvény nemcsak a pereskedők helyzetét, de az ügyvéd munkáját is megnehezíti. Néha száz számra gyülemlenek fel az ügyvédi irodába a megindítandó periratok, amelyekre számtalan esetben harminc-negyven ezer lej értéket meghaladó bélyeg kell. Egyes esetekben a féltől előre megkérjük a bélyegilleték kifizetését, rendesebb és jó bonítású klienseknél azonban ezt nem szívesen teszi az ügyvéd és így kénytelen napokig halasztani a periratok beadását.

— A nemrég életbeléptetett bélyegtörvény legfőbb hibája, hogy a közönség terhére horribilisan magas tak-sákat állapít meg, oly annyira, hogy a felek néha valósággal elriadnak a per megindításától. Ez volna az elsőrendű hibája, amelyhez hozzájárul még az is — és ezt az újonnan megszerkesztett törvényeknél nem egy esetben tapasztaltuk, — hogy szövege sok helyen feltűnően zavaros és érthetetlen. A zavaros pontok körül felmerülő vitás esetekben nehéz az igazat kihámozni, mivel ezen a téren nem fejlődött ki még a bírói joggyakorlat. A törvény tulzott szigora és kiismerhetlensége súlyos károkat okoz a pereskedőknek. Megesik ugyanis, hogy az ügyvéd valamely zavaros törvényszakaszról kiindulva kevesebb összeg erejéig bélyegzi felül a beadandó aktát és akkor ahelyett, hogy értesítenék az ügyvédet az elkövetett hibáról, vagy pedig tárgyalásra tűznek és utólag hajtánák fel rajta valamilyen módon a bélyegilletéket, a hibásan felülbélyegzett aktát egyszerűen irattárba teszik.

— Az ügyvéd csak jó néhány hónap múlva jön reá arra, hogy a per aktája valahol fekszik és hosszas utánjárás után megtudja, hogy az irattárba tették, mivel hiányzott róla néhány lej értékű bélyeg. Ez újabb késedelmet jelent, amely a pereskedő félnek mérhetetlen anyagi károkat okoz.

intervenció történt, még pedig oly irányban, hogy Románia kössön megegyezést a külföldi államokkal, hogy külföldi kereskedő idegen bíróság jogerőre emelkedett ítéletét is érvényesíthesse Romániában. Az intervencióknak egyelőre csak annyi eredménye mutatkozott, hogy a román kormány konvenciót kötött Csehszlovákiával, ahonnan bármilyen ítélettel végrehajtást eszközölhetnek Romániában. Mi sem bizonyítja jobban az ilyen megegyezés szükségességét, mint az, hogy csehszlovákiai kereskedő vagy gyáros ma már egyetlen esetben sem perel Romániában, hanem saját országának bíróságát veszi igénybe, amelytől sürgős gazdasági ügyekben hamarabb tud ítéletet kapni.

— Jó volna, ha Csehszlovákia után a szomszédos államok: Magyarország, Ausztria, Jugoszlávia, Németország, Olaszország, valamint Lengyelország is sorra következnek az igazságügyi konvenció megkötésében és ezzel megteremtődnek a nagy fontossággal bíró nemzetközi jogszolgáltatás kölcsönösége.

A portarelrendszer és más egyebek

— A portarelrendszer hiányosságairól sok szó esett. Ismeretes, hogy a liberális kormány a régi magyar végrehajtói rendszer eltörlésével léptette életbe ezt a regáti intézményt, amely csak újabb nehézségeket támaszt az igazságszolgáltatás menetében. A portarelek végzik a kikézbésítést és a végrehajtást. A gazdasági krízis egyik legaggasztóbb tünete azonban a végrehajtási módszer, amelynek szomorú aktusát derékbetört egzisztenciák elvonulásánál lépten-nyomon tapasztaljuk. Kolozsváron például három portarel működik, akik közül az egyik a felhalmozott munkába belebetegedett és jelenleg az egyik idegstanatoriumban áll gyógykezelés alatt. Így most csak két portarel végzi a végrehajtás nehéz munkáját, ennek folytán hetek telnek bele, míg az ügyvéd végrehajtást tud perfektuálni. És ha már a foglalás megtörtént, újabb jó néhány hét telik el, amíg a felszaporodott munkában árverést foganatosíthat az ügyvéd.

— Ez a helyzet a jogszolgáltatás terén: a nyomasztó gazdasági krízisben, amikor egyre-másra pusztulnak el a gyöngök és egzisztenciák, a hitelező csak hónapok múlva juthat hozzá követeléséhez, akkor, amidőn a legmódosabb embernek is szüksége van minden anyagi eszközre, hogy üzletét, vállalatát, vagy üzemét máról-holnapra fenntartsa.

Ezeket mondotta az ügyvéd munkatársunknak a jogszolgáltatás lassu mentéről, amelyhez ideiktatjuk még a következő eseményeket:

Tiltakozik az ügyvédi kar

A helyzet tarthatatlanságát régóta hangoztatják az erdélyi ügyvédek különböző akciók keretében, amelyeknek egyik újabb megnyilvánulása lesz a kolozsvári ügyvédi kamara január 8-án megtartandó rendkívüli közgyűlése. A gyűlés programján szerepelnek mindazok a panaszok, amelyek

a gazdasági élet romlásának lényegesen számbavehető motivumait képezik. Határozati javaslat elfogadásával tiltakozni fognak az ügyvédek a járásbíró-ságok feloszlatása, illetve decentralizálása ellen, amelyet nemrég vett tervbe a kormány. Az ügyvédek tiltakozásuk indító rugóit azzal motiválják, hogy a decentralizációs folyamat még lassabb fogja tenni a járásbíró-ság működését, holott tapasztalt tény, hogy az eddigi koncentrált rendszer sem tesz eleget a gazdasági életben előforduló vitás ügyek következményeinek.

A közgyűlésen memorandumot készítettek az igazságügyminiszterhez, amelyben kéri a legea accelerárii teljes eltörlését vagy annak lényeges módosítását. Ez ugyanis az a bizonyos gyorsított eljárás, amely lassuvá teszi az erdélyi igazságszolgáltatást. A memorandum keretein belül kéri fogják még az ügyvédek a sokat hangoztatott bélyegtörvény alapos módosítását is, mert az tele van hibákkal.

Ezek a főbb pontok, amelyeket az erdélyi ügyvédi kar tiltakozó akciója felöllel. Az eredmény egyelőre nagyon kétséges. Hosszu évek tapasztalataiból ugyanis megismerhettük az akciók technikáját; kezdeményezés egyre-másra, kilincselés Bukarestben, tiltakozás, rendszerváltozás azonban sehohsem mutatkozik, mert a kormányhatalom egyik évről a másikra egyebet se csinál, mint újabb téves rendelkezéseket ad ki a gazdasági élet kárára, ahelyett, hogy a régiakat revízió alá venné és az adott helyzetnek megfelelően módosítaná.

Az adótörvény 34. paragrafusát is kifogásolják az ügyvédek.

Biztos forrásból nyert értesülésünk szerint akció készül az adótörvény 34. paragrafusa ellen is, amely megnehezíti a téves adókitetések ellen beadható bírósági kontesztációt. Az érvényben lévő adótörvény paragrafusa ugyanis úgy intézkedik, hogy az adófizető adókitetés vagy bármilyen hivatalos részről megindított eljárás ellen csak abban az esetben adhat be felszólalást, ha a kifogásolt adóösszeget azonnal kifizeti az államnak.

A szóbanforgó paragrafus visszahívásából kifolyólag nap-nap után fordulnak elő kellemetlen félreértések, melyek jellemzésére felemlítjük az egyik kolozsvári gyáriparos legutóbbi esetét, akinek néhány nappal ezelőtt 45 ezer lejről szóló adófizetési zárlatot küldött ki az adóhivatal azzal, hogy néhány napon belül fizesse ki az összeget, mint az 1926. évre szóló hátralékos adó hányadát. A gyáros megdöbbenéssel vette tudomásul az újabb kiróvást, annál is inkább, mivel befizetési nyugtákkal bizonyította, hogy az újlag kivetett adószegyet hónapokkal ezelőtt teljes egészében kifizette az államnak. El is ment az adóhivatalhoz igazát bizonyítani, itt azonban elöszedték a 34. paragrafust, amely szerint a „jogtalanul talált adókitetés ellen beadhat ugyan kontesztációt és igazat is bizonyíthatja a bíróság előtt, de csak abban az esetben, ha előbb az összeget, amellyel újabban megterhelték, a legközelebbi időn belül befizeti az állampénztárba.

Ilyen eset nap-nap után előfordul. Az adófizetés rendszertelensége folytán igen gyakran előfordul, hogy tévedésből még egyszer kivetik az adóalanyra a lehetetlenül magas adóösszeget, amely ellen a bírósághoz csak akkor adhat be kontesztációt, ha előbb ezt az összeget kifizeti. Hol van itt a rendszer és hol a logika?

Condițiunile de înființare și funcționare a depozitelor de spirt

Dispozițiile ministerului de finanțe — Creditele fabricilor de spirt

Pentru înființarea depozitelor regionale de desfacerea spirtului industrial și derivatelor lui, de către Sindicatul spirtului, precum prevede legea pentru reprimarea fraudelor în vinicultură, ministerul de finanțe a trimis administrațiilor financiare instrucțiunile cuprinzând condițiunile de înființare a unor astfel de depozite în fiecare județ. Condițiunile se referă atât la capacitatea și la modul de instalare a rezervoarelor pentru păstrarea spirtului raima: și a celui aromatizat, cât și la încăperile ce trebuie să compună localul depozitului.

Normele de funcționare.

În ce privește modul de funcționare, ministerul de finanțe prevede următoarele norme:

Depozitele regional servesc pentru depozitarea spirtului produs în fabricile de spirt din județ, pentru diuarea, aromatizarea și punerea lui în vânzare cu rachiu.

Esirea spirtului din fabricii pentru a se transporta la depozite se va îngădui numai în baza bonurilor de dispoziție liberate de către organele Sindicatului spirtului, în biletul de liberă circulație în baza cărui va eși spirtului. În biletul de liberă circulație clar depozitul regional unde se trimite acel spirt. Spirtul va eși din fabrică cu taxele de consumație plătite sau în baza creditului dacă fabrica are credi acordat de minister. Supra-taxa de 20 la sută avvalor, nelind credi ată, ea va fi întotdeauna plătită anticipat.

Dela fabrici nu se poate expedi spirt pentru depozite decât în cantități de cel puțin 2.500 litri. Fiecare cantitate de spirt sosită dela fabrici la depozit, va fi recepționată de către agentul de control atașat pe lângă acel depozit, care va constata și verifica dacă spirtul sosit corespunde cu actele însoțitoare transportului și depozita în rezervoare pentru păstrarea spirtului rafinat, debitând cu conținutul sosită scriptele fabricii și dresând un proces verbal de recepție.

Orice lipsă se va constata la sosirea spirtului în depozit față de actele însoțitoare, se va menționa în procesul-verbal ce se înaintează ministerului, spre a se lua măsuri de taxare.

Nu este permis sub nici un motiv a se scoate din depozit spirt re aromatizat și mai tare de 30 grade.

Aromatizarea

Îndată ce spirtul a sosit în depozit, agentul de control va anunța administrația financiară, pentru a se lua măsuri de aromatizare. Aromatizarea se va face numai de administratorul financiar sau de subadministratorul asistat de reprezentantul ministerului de agricultură de agentul de control al fabricii și de administratorul depozitului.

Esențele aduse pentru a se întrebuiți la aromatizarea spirtului sunt: secărica, anasonul, isma (menta), chimion și enupere. Nu se va putea aroma decât cu două din acestea ce vor fi alese de depozitar.

Spirtul aromatizat și diluat se va păstra în butoaie de lemn.

La cererea depozitarului, spirtul aromatizat se va dilua reducându-se la 30 grade pentru a putea fi scos din depozit și pus în consumație. Această diluare se va face de controlul respectiv asistat de reprezentantul ministerului de domenii, agentul de control și

depozitar, prin dresare de proces verbal în trei exemplare.

Spirtul aromatizat astfel și diluat se va scoate din fabrică pe bază de certificate de liberă circulație numerotat snuruit, sigilat și vizat de administrația financiară.

Toate operațiunile de sosirea spirtului, aromatizare, diluare și esirea lor din depozit vor fi trecute la curent în registrul de depozit, ce se va primi dela depozitar și care va fi în prealabil numerotat, sigilat și vizat de administrația financiară.

Sanctiuni

Orice călcare a acestor dispozițiuni și în special dacă se va constata că s'a scos din depozit spirt nearomatizat și nediluat, vor atrage penalitățile prevăzute de legea pentru combaterea fraudelor în vinicultură, iar organele fiscale pasibile de penalitățile prevăzute de statut.

Creditele fabricilor de spirt

Ministerul de finanțe a pus în vedere administrațiilor financiare, ca atunci când fabricile de spirt, care uzează de credite, depun sume pentru constituirea creditului sau când Sindicatul spirtului sau depozitele regionale depun sume drept taxe de consumație în contul fabricilor de spirt, să libereze depunătorului, pe lângă recipisa ce se va emite și un certificat timbrat, în care să se facă mențiune atât de suma plătită cât și de numărul recipisei sub care s'a plătit.

Aceste certificate se vor libera pe formulare prezenta'e de depunătorul sumii. În cazul când se depun sume în contul unei fabrici de spirt aflată în alt județ, sumele depuse se vor încasa ca trezorerie în contul administrației unde se află fabrica, spre a se încasa suma la stat în contul fabricii pentru care s'a depus.

Pentru cazuri urgente, se va putea libera depunătorilor recipisele împreună cu o resă către administrația financiară respectivă, prin care să se facă cunoscută acea operațiune, — sau comunicarea se va putea face la cerere și telegrafic, recepisa rămânând însă a se trimite prin poștă de către administrație.

Publicațiune

Se publică spre cunoștința generală, că în ziua de 20 Februarie 1928 ora 10, în localul Direcțiunii Regionale silvice din Arad se va vinde prin licitație publică cu oferte închise următoarele: 9571 arbori de esență fag estimați la aproximativ 12731 steri lemne de foc, ce urmează a se exploata într'un period de un an din pădurea Statului Luncani, Ocolul silvic Luncani, jud. Severin.

Vânzarea se va face conform Regulamentului de licitațiuni și cu aplicarea condițiunilor generale pentru exploatarea pădurilor Statului publicat în "Monitorul Oficial" No. 106 din 12 August 1912, cum și cu condițiunile speciale de care amatoriile pot lua cunoștință dela Direcțiunea IX-a Silvică Arad și Ocolul silvic Luncani.

Estimațiunea din oficiu este de Lei 361.000.

Garanția provizorie este de Lei 90.000.

Supra oferte nu se primesc.

Diracțiunea IX-a Regională silvică Arad.

Comerțul exterior al României

Importul și exportul la sfârșitul lunii Noembrie a. c. în comparație cu ultimii doi ani

Diracțiunea generală a statisticii a importul și exportului până la sfârșitul lunii Noembrie:

Valoarea declarată a importului și exportului în lunile Ianuarie—Noembrie 1927, comparativ cu Ianuarie—Noembrie 1925 și 1926

Anul 1927

Valori Lei

	Import	Export	Balanța Lei
Januarie	2.686.929.929	2.522.406.183	-164.523.746
Februarie	2.588.271.169	2.798.413.623	+210.143.454
Martie	3.277.889.555	2.988.883.589	-289.005.966
Aprilie	3.216.224.786	3.233.303.015	+17.078.229
Mai	2.528.519.396	3.757.340.440	+1.228.821.044
Iunie	2.562.391.720	3.620.811.638	+1.058.419.918
Iulie	2.617.241.324	2.696.274.796	+79.033.472
August	2.875.576.599	3.462.552.994	+586.956.395
Septembrie	2.854.984.101	3.703.663.658	+848.979.557
Octombrie	3.030.381.457	2.855.932.376	-174.449.081
Noembrie	2.906.616.759	3.288.033.162	+381.416.403
Total	31.145.026.795	34.927.595.474	+4.782.568.679

Anul 1926

Valori Lei

	Import	Export	Balanța Lei
Januarie	2.844.386.451	2.162.049.113	-682.337.338
Februarie	3.204.299.859	2.005.496.583	-1.198.803.276
Martie	3.855.079.654	2.438.410.068	-1.416.669.586
Aprilie	2.552.321.837	2.969.511.011	+417.189.174
Mai	2.830.359.051	4.075.393.698	+1.245.34.647
Iunie	2.934.999.356	3.935.750.635	+1.000.751.279
Iulie	2.534.557.392	3.354.665.547	+820.108.155
August	2.552.127.646	3.344.031.195	+791.903.549
Septembrie	2.856.503.853	3.568.910.108	+712.406.255
Octombrie	2.760.804.241	3.376.259.772	+606.455.531
Noembrie	2.834.434.866	3.779.803.025	+945.368.159
Total	31.768.874.206	35.010.253.755	+3.241.379.549

Anul 1925

Valori Lei

	Import	Export	Balanța Lei
Januarie	2.616.742.151	2.535.988.219	-80.753.932
Februarie	2.022.160.834	1.758.823.218	-263.337.616
Martie	2.562.652.360	2.294.249.005	-268.403.355
Aprilie	2.524.001.221	1.776.211.405	-747.789.816
Mai	2.427.730.244	2.204.409.314	-223.320.930
Iunie	2.392.840.645	2.245.160.930	-147.679.715
Iulie	2.272.258.303	2.305.093.111	+32.834.808
August	2.679.165.495	2.510.503.198	-168.662.297
Septembrie	2.831.386.767	2.685.648.839	-145.737.928
Octombrie	2.863.809.104	2.540.018.917	-323.790.187
Noembrie	2.696.327.805	3.158.252.993	+461.925.188
Total	27.889.074.929	26.014.359.149	-1.874.715.780

Din tabloal de mai sus rezultă că la sfârșitul lunii Noembrie 1927 balanța comercială a României se solda cu un activ de 3 miliarde 783 milioane lei, cu circa 382 milioane lei mai mult ca la sfârșitul lunii precedente.

Deasemeni se poate constata că cifra importului se prezintă cu un minus de circa 100 milioane lei față de luna precedentă, în timp ce exportul e în urcare cu peste 400 milioane lei.

În anul 1926, balanța noastră comercială s'a soldat în aceeași epocă cu un excedent de 3 miliarde 241 milioane lei deci cu de 540 milioane lei mai puțin ca la sfârșitul lunii Noembrie 1927, iar în anul 1925, în aceeași perioadă, balanța noastră comercială a fost pasivă cu un miliard 875 milioane lei.

Valoarea importului a variat în 8 luni din anul 1927, între 2 miliarde 500 milioane și 2 miliarde 900 milioane lei.

În lunile Martie și Aprilie însă,

în preajma punerii în aplicare a noului tarif vamal, importul s'a ridicat lunar la circa 2 miliarde 200 milioane lei, iar în luna Octombrie a. c. importul a fost de 3 miliarde.

La export, în aceeași perioadă a anului 1927, valoarea exportului a crescut mereu din ianuarie a. c. când a fost de 2 miliarde 522 milioane lei, la 3 miliarde 757 milioane lei, cât a fost în luna Mai a. c. și apoi menținându-se lunacare în jurul cifrei de 3 miliarde 500 milioane lei, afară de luna Iulie când exportul a fost numai 2 miliarde 696 milioane lei și Octombrie a. c. când a fost de 2 miliarde 856 milioane lei.

Balanța lunară a comerțului nostru exterior a fost activă în opt luni și a fost pasivă numai în trei luni și anume Ianuarie, Martie și Octombrie a. c.

Tinând seama de situația de mai sus, este aproape sigur că la sfârșitul anului 1927 balanța noastră comercială se va prezenta activă cu peste 4 miliarde lei.

KOPROL *hășajto-cokolade*

Cum vom ajunge la reducerea efectivă a dobânzilor

**Este posibilă comprimarea dobânzii? — Condițiile reducerii dobânzilor
Un drum, care va fi presărat cu sacrificii — Pe când putem aștepta adevărata
reducere a dobânzilor?**

Ne ocupăm la alt loc de acțiunea factorilor oficiali inițiată în scopul de a reduce dobânzile.

Problema aceasta atât de arzătoare a înregei noastre vieți economice, o adevărată problemă de existență în primul rând pentru industrie și comerț, este scoasă astfel din perspectiva nebuloasă a dorințelor generale.

Planul oficial ne inspiră oarecari nedumeriri, dându-le expresie nu voim să contestăm importanța acțiunii ce se inițiază. Chiar o acțiune necompletă va aduce o ușurare. Credem totuși că este de datona factorilor oficiali, precum și a factorilor neoficiali, dar nu mai puțin interesați în cauză, să determine o luare în considerare mai puțin unilaterală a problemei, care, ca orice problemă economică fiind completă și atrăgând în joc interese multiple nu se poate rezolva bine și complet, dacă va fi atacată numai într'un punct și mai ales nu credem că poate fi rezolvată bine, decât deschizând drum larg și liber acțiunilor și reacțiilor economice firești, fără a le silui prea mult prin măsuri autoritare și prin mijloace artificiale.

Limitarea dobânzilor

Acțiunea oficială ne pune în vedere o lărgire serioasă a creditelor acordate băncilor de către Banca Națională.

Măsura aceasta este justă, și fără îndoială corăspunzătoare scopului, când Banca Națională poate înfăptui și știm, că Banca Națională are această posibilitate.

Lărgirea creditelor acordate de Banca Națională va fi legată însă de o condiție ce se va impune băncilor beneficiare, ca să limiteze la maximum 18% dobânda scontului privat. Această măsură, oricât este de îndreptățită și oricât ar fi de dorit să o vedem realizându-se cât mai curând chiar sub mări de 18% ne îndoim, că ar putea fi realizată cu succes pe partea unei constrângeri, care ar putea fi ușor eludată.

În locul comprimării prin constrângeri de un efect problematic, ca să avem un efect mai sigur, mai real și mai durabil am dori să vedem realizându-se cât mai de grabă condițiile economice, cari ar au trebui să aibă ca rezultat logic și firesc reducerea dobânzilor.

Problema împrumutului străin

Socotim între aceste condiții în primul rând abundența de numerar, deci sporirea circulației fiduciare și un împrumut extern, care însă să nu fie cheltuit în străinătate, lăsându-ne nouă numai sarcina grea anuităților; ci să între în circuitul economic al țării, stimulând și însănătoșind producția și comerțul național.

Ne referim la legea cardinală a cererii și-a ofertei, peste care nu se poate trece în nici o relație economică și conchidem, că dobânda, adică prețul comercial al capitalului va scădea în proporția în care va crește oferta credite și invers, până când cererile vor putea fi satisfăcute numai cu mare greutate este firesc, ca solicitatorii să și dea concursul la scăderea oricăror limitări sau comprimări artificiale.

Sunt speranțe, că se vor realiza într'un viitor apropiat ambele aceste postulate ale vieții noastre

economice: atât sporirea circulației fiduciare în legătură cu apropiata stabilizare, cât și aducerea în țară a unui împrumut din străinătate.

Atunci vom vedea realizându-se cu rezultate reale una din premisele esențiale ale reducerii dobânzilor.

Stabilizarea cursului monedei

A doua condiție, deasemenea în curs de realizare va fi stabilizarea cursului monedei, care va avea, negreșit, un efect normalizator asupra tuturor relațiilor noastre economice: iar în ce privește problema dobânzilor, de care ne ocupăm aci, va elimina din calculu dobâzi or riscu fucuațiilor valutare, de care băncile sunt nevoite să țină cont acum.

Reducerea dobânzilor din acest motiv va fi cu atât mai importantă, fiindcă știm, că acest zise este calculat cu etagerările provocate prin neliniștea în fața unui element necunoscut ascuns în viitor.

A treia condiție pentru a aunge la dobânzi estine o vedem în deblocarea băncilor, pentru care am miilat de când răul a început să devie amenințător, dci în părăsirea de către bănci a întreprinderilor nebancale — cele mai multe industriale, mai puține de caracter comercial. — aceste întreprinderi sustrăgând băncile dela menirea lor de institute de economii și credit.

Băncile imobilizate în asemenea întreprinderi, fiind ele îns și mereu avizate să pompeze capitaluri cari reintră cu greu în circulație și une-ori fiind nevoite să caute asemenea capitaluri cu orice dobânz, funcționând ele înseși ca factor urcător al dobânzilor, vor fi cu totul improprie pentru o acțiune de cadere a dobânzilor.

Ar fi prea mult să pretindem, ca aceste bănci să fie excuse dela beneficiile creditelor ce se vor deschide în scopul reducerii dobânzilor; dar logica ar cere această excludere.

Sacrificiile băncilor

Băncile imobilizate rămân și pentru viitor condamnate prin pro-

priile lor greșeli, după cum ni-au dovedit durerosele și zgometoasele prăbușiri din anul 1927. Creditele, la cari vor putea ajunge — fără a le merita — în urma acțiunii pentru reducerea dobânzilor la vor da câteva injecții. Ferice de acele, cari nu sunt prea mult subminate și cari vor mai avea tăria de a se reculege debarasându-se de întreprinderile, care le sufacă.

Băncile imobilizate rămân în cea mai mare parte condamnate la sacrificiu, având doar să se leagă între sacrificiul existenței proprii sau sacrificiul întreprinderilor, prin cari s'au mobilizat. Acest din urmă sacrificiu fiind mai puțin dureros și pentru băncile interesate și pentru viața economică privită în totalitatea ei, a'eg rea de și durerosă, e'se clară și multă șovăire nu încapă.

Băncile imobilizate sunt datoare a trece peste aceste sacrificii cât mai de grabă atât pentru a și sa va în mod onorabil creațiunile lor, cât și din considerație față cu viitoarea situație a inșei băncilor imobilizate și quasi imobilizate, cari vor scăpa cu greu și cu o zăbavă co'isitoare de povara unor dobânzi prea mari, atunci când întreprinderile concurente vor fi apucate dela să beneficieze de dobânzei mai ușoare.

Sacrificiile nu se vor opri aci. Se vor mai cere sacrificii și băncilor, cari obișnuite să trăiască dintr'o diferență de dobândă de 14—18%, vor fi nevoite a se aranja cu o diferență de 7—8%. Numai dublarea volumului afacerilor le-ar putea ajuta să și mențină sit ajiă. Ori această dublare nu se poate improviza și băncile, la cari ne referim vor ajunge să nu mai poată acoperi cheltuielile.

Sacrificiile, de cari am vorbit mai sus și anume cele cauzate prin imobilizare, dacă se vor face la timp, ar însemna viind rea unor întreprinderi ale băncilor, sau transformarea lor în societăți pe acțiuni, din cari băncile să caute a se scăpa de cât mai multe acțiuni. Aceste operații ar avea ca urmare eventual și sacrificarea unor directori sau a unor sinecuriști din familia băncii interesate. Hincillac

lacrimae! Și din această cauză se vor găsi bănci, cari vor stăruia să încerce imposibilul și să aștepte minunea — până când nici o minune nu le va mai putea salva.

Sacrificiile, de cari am vorbit mai în urmă, a'ecă acele cari vor fi inevitabile în urma educerei dobânzii și deci și a diferinței de dobândă se vor putea preveni prin fuzionări. Si în acest caz se vor cere sacrificii personale.

Din punct de vedere general n'ar fi atât de dezastruoase aceste sacrificii, numai dacă s'ar face la timp astfel, ca să rămână numai sacrificiile personale; iar nu și ale instituțiilor înseși.

După cele expuse mai sus ne-ar mai interesa chestiunea: când vom avea de fapt reducerea dobânzilor?

Credem că putem da următorul răspuns acestei întrebări:

Vom avea de sigur o reducere, dacă Banca Națională va mai ridică stăvilarde rezervorilor sale. Dar piața încetată va absorbi repede revărsarea, care nu poate și nu e bine să ia proporțiile mai inundații. Reducerea pe această cale, socotind și inconvenientele inerente oricăror reglementări artificiale nu va putea fi decât limitată și de multe ori problematică și cu greu de obținut.

Adevărata reducere a dobânzilor o vom avea, când n'ar fi realizate creditului efin abundența de numerar prin sporirea circulației fiduciare și prin împrumutul extern, stabilizarea monedei și deblocarea băncilor.

Prevedem o epocă de doi ani, în care aceste condiții s'ar putea realiza și efectele lor ar putea începe a se resimți din ce în ce mai mult deja în această epocă.

Un guvern tare ar putea accelera procesul. Complicațiile politice interne, cari nu sunt excluse, l-ar putea întârzia.

Ardealul Economic Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20'—
Szöveg között cm²-ként — — Lei 15'—
Többi hirdetési oldalon — — Lei 10'—
Egy garmond sor Lei 60'—

„VICTORIA”

Institut de Credit și Economii S. P. A.

A R A D

Se ocupă cu orice operațiuni de bancă, credit și devize

Tariful vamal și de căi ferate

De: Viliam Ban, directorul
In ultimul timp am putut cei in
repele rânduri, că tariful vamal
se va pune sub revizuire nu nu
mai din punct de vedere al taxelor
de import și export, ci chiar
și numirea mărfurilor va fi supusă
unei noi grupări. Comunicatele
acestea însă nu lămuresc întru ni-
mic, dacă repartizarea mărfurilor
în altă clasă de tarif se face din
cauza unei urcări sau reduceri a
taxelor vamale, sau din cauza că
intenționează a usura orientarea,
prin circumscrierea mai precisă a
diferitelor soiuri de mărfuri.

Nomenclatura tarifului vamal
actual este un volum spațios, care
la aparțință oferă mai mult conținut
decât temeinicie. Din punct de
vedere al conținutului și a reparti-
zării, grupările sunt prea ro-
buste, și în general produce multă
bătăie de cap. Cărțile de legi ar
trebui să fie redactate cu o oareșe-
care elasticitate, fiindcă hoții și
defraudatorii nu comit crimele exact
după concepția cărților de legi, ci
întotdeauna găsec ceva nou, po-
trivit împrejurărilor. La aplicarea
tarifului vamal însă nu se prea
poate admite o explicare a legii,
care uneori este redactată foarte
concentrat, alături de prea elastic.
Aplicarea greșită seamănă de
multe ori pedeapsă de bani sau
în cazul cel mai bun: taxe de
localitate.

Actuala nomenclatură vamală
conține în multe locuri numiri cu-
mulative, sau mai bine zis noțiuni
cumulative, în alte locuri apoi soiul
de marfă este precizat atât de
minuțios și exagerat, încât nici
variația proximală a merfei rămasă
neamintită în tarif, nu poate fi în-
cadrată în acei ș categorii. Urma-
rea acestor împrejurări este, că
unele capitole se interpretează în
mai multe feluri și chestiunile se
trăgănează. La birourile vamale
de pe graniță se întâmplă de multe
ori, că declararea în regulă a
mărfurilor pentru export să fie de-
pendentă de deciziunea direcțiunii
vamale, cu toate că funcționarii
vamali în cea mai mare parte sunt
foarte bine introduși în meseria lor.

Cineva, care a avut deja ocazia
să asiste la declararea mărfurilor
de import sosite în special în colet
postal, trebuie să recunoască, că
vămuirea mărfurilor de import este
a se face cu multă pricepere și
precauțiune. Vămuirea obiectelor
nici de galanterie, nasturi, panglic,
articole de hârtie, etc. dă mult de
gândit funcționarilor vamali, cari
sunt rezponsabili nu numai supe-
riorilor, ci stau sub permanentă
controlă a diferitelor birouri de
vămuire.

De ce a trebuit să amintim în
locul acesta panglicile și nasturii?
După cum se știe, exportul lem-
nului de foc de stejar este interzis,
pe ru ca vânzarea acestuia fiind
restringat în interior, deci pe ter-
n mai mic, producții să fie con-
strânsi, pentru a evita o supra-
producție, să confecționeze traverse
pentru linii ferate, cari să fie vân-
dute Căilor Ferate cu unicul con-
sumator, pe prețurile dictate de
Căile Ferate.

Această dispoziție, dacă și este
nemotivată, însă este ușor de în-
țeles, deoarece, dacă Căile Ferate
ar păți pentru traverse așa un
preț, încât confecționarea de tra-
verse s-ar dovedi de o afacere
rentabilă, atunci nici un producător
nu s-ar mai gândi la prelucrarea
stejarului în lemn de foc. În de-
finitiv sunt și alte produse ind-
striale, la cari guvernul aplică re-
stricțiuni vamale în interesul ac-
operirii consumului intern. De ce
este însă oprit exportul lemnului
de foc de cer, când această specie
de lemn nu este potrivită pentru
traverse, din cauza micii rezistențe

soc. Furnitură S. A. Arad
și a întregii ei structuri? Răspun-
sul este următorul: exportul lem-
nului de foc de cer este oprit, con-
form motivării Ministerului de Fi-
nanțe, referitor la această oprire,
fiindcă nu se poate pretinde dela
funcționarii vamali atâta cunoștință
de specialitate, ca să știe distinge
stejarul de cer. Nimic altceva nu
împiedecă exportul. Se pretinde
dici dela funcționarul de vamă,
ca să știe deosebi panglicile, na-
sturi, articolele de galanterie fa-
bricate din o mulțime de feluri de
materii împreună cu toate nuan-
țele lor făcându-le o precisă de-
clarație, nu i se poate însă da
dificila problemă, de a cunoaște
diferența între stejar și cer.

Este deci natural, că oprirea la
export a lemnului de foc de cer
produce nemulțumiri, fiind seamă
de motivarea nebazată de mai sus.

Bransa de lemn este aceea, care
își apără buna reputație am putea
zice cu un instinct atavistic și își
dă toată știința de a putea men-
ține această reputație și stimă,
care este rezulatul activității de-

puse de ani de zile. Se întâmplă
foarte rar, ca din cauza unei ire-
gularități — comise mai mult în
decursul muncii fribile, decât in-
tenționat — să se ivească diferențe
la vămuirea transporturilor. Printre
cherestea a de stejar se poate ușor
strecura și câte o scândură de
tei, a cărei export, după cum știm,
este condiționată de o aprobare
specială, iar printre lemnul de
mine se poate mesteca pe lângă
toată precauțiunea și câte un
trunchi cu diametrul de 23 cm., a
cărui taxă de export este de șase
ori atâta, cât a lemnului de mine
cu diametrul până la 22 cm.

Aici putem vedea coloritul umo-
ristic care se revarsă asupra che-
stiunii exportului de lemn de foc
din cer.

Anume, de câte ori s'a strecurat
printre lemnul de foc de fag, câte-va
crăpături de stejar sau de cer,
acele au fost întotdeauna obser-
vate de fiecare funcționar vamal.
Imediat a știut să constate precis,
câte bucăți de stejar și câte bucăți
de cer s'au mesecat în transportul
respectiv.

Le-a observat imediat, cu toate
că nimeni nu-i cere acest lucru,
ba am putea zice chiar, că-i este
aproape interzis a le cunoaște.

Industria și comerțul lemnului din România în anul 1927

(S) O dare de seamă a anului 1927,
are un aspect destul de trist. Con-
iunctura de după război s-a transfor-
mat de mult deja într'un meș de afa-
ceri foarte trăgănat, care — ca o
urmare a crizei economice generale —
și împreună cu aceasta

*a cauzat industriei de lemn a Ro-
mâniei în anul 1927 daune, în așa
măsură, încât înainte cu câțiva
ani nu ne puteam aștepta la o
astfel de situație, nici pe lângă
pesimismul cel mai exagerat.*

Nu putem lăsa din vedere nici acea
gravă împrejurare, că în interesul
micsorării dificultăților, cari de ani
de zile împiedecă o dezvoltare sănă-
toasă, s'au luat dispoziții de efect in-
suficient și astfel acele inconveniente,
cari sunt simptomele inevitabile a
unei noi transformări de stat, la a
cărora eliminare treptată însă ne pu-
team aștepta cu tot dreptul, le avem
și azi în mod neschimbat.

Intre aceste inconveniente putem
număra câștigarea permiselor de ex-
ploatare, lipsa de vagoane, de nume-
rar, de construcții, impozitele și sarci-

nele publice tarifele vamale și de căi
ferate, fluctuația leului și cursul ur-
cat al acestuia, inconveniente, cu cari
am avut de a lupta permanent în de-
cursul anului trecut și acărora ordine
logică sau gradăție nu o putem pre-
ciza.

Această dare de seamă a noastră
deci nici nu poate fi problema, a că-
rei rezolvare ar însemna o plăcere.
Tochmai către sfârșitul anului ace-
stua s'au întâmplat acele tragice eve-
nimente, cari au atras întreaga aten-
ție a opiniei publice asupra noastră,
acestea mai trăesc încă în memoria tu-
ruror, astfel că nu mai ținem a le în-
sira din nou cetitorului.

Am văzut cum se prăbusec între-
prinderi, a căror bonitate nu a putut
fi trasă la îndoială nici când, iar azi
am ajuns așa de departe deja, că cre-
dem orice știre de alarmă.

Mersul afacerilor în anul 1927 a
început de altfel foarte calm, iar re-
zultatul afacerilor din primăvară a
rămas mult sub toate așteptările. În
consecință producții nu au putut
menține prețurile, s'a făcut însă efor-
turi pentru intensificarea afacerilor

interne în lipsa posibilităților de ex-
port, împrejurare care avea de urmare,
că prețurile s'au redus în mod treptat.
Exportul din Galați și Bucovina era
relativ mai favorabil, față de aceasta
însă lemnul românesc a fost cu totul
abandonat de pe piața foarte impor-
tantă a Ungariei, aceasta în urma
concurtenței statelor vecine, în special
a Cehoslovaciei. Cauza principală du-
pă cum știm, a fost cursul urcat a
leului, iar situația aceasta s'a amelio-
rat abia atunci, când C. F. R. a fixat
în luna Iulie un tarif de export mai
favorabil, pentru incurajarea exportu-
lui.

În felul aceasta afacerile de toamnă
au putut începe pe lângă condițiuni
mai favorabile și erau și în relații de
export satisfăcătoare, în interiorul țării
însă nu ni s'au realizat speranțele,
deoarece mișcarea de toamnă în
țară abia a întrecut proporțiile afa-
cerilor din primăvară. În urma exportu-
lui mai intensiv însă, prețurile au de-
venit mai ferme, iar piața internă a
fost scutită de presiunea exercitată de
cătră producții în timpul când ex-
portul era sistat.

Pentru momente, la finea anului,
vedem mai favorabilă situația afa-
cerilor din primăvara viitoare. Cererea
este mai mare atât din partea Un-
gariei, cât și din partea statelor de im-
port și în interior ne putem aștepta
la o activitate mai intensivă a con-
strucțiilor; în Cehoslovacia prețurile
trunchilor sunt în urcare, în Polonia
la fel și dacă avem în considerare
faptul că și la noi putem constata mai
mult o lipsă de mărfuri decât un sur-
plus, situația va trebui tratată cu
oarecare optimism. Acest punct de ve-
dere pare a fi justificat prin ținuta
mai conciliantă a guvernului, obser-
vată în timpul din urmă.

Nu dorim să înțrăm în prognosti-
cări, în urma experientelor făcute pâ-
na acum, putem însă afirma cu si-
guranță, că o decădere pare a fi ne-
verosimilă, ba ni se pare mai verosi-
milă o situație favorabilă, care ar fi
bine meritată de către comerțul și in-
dustria lemnului atât de greu încer-
cată de ani de zile.

Aranyvaluta Olasz- országban

Lehet Mussolini politikájáról va-
lakinek jó vagy rossz véleménye,
a legutóbbi elhárózás, hogy 19
lírabán rögzítik meg egy dollár
értékét és ezen az árfolyamon
aranyban is fizetést teljesítenek:
Olaszország gazdasági helyzetének
és a fennálló uralomnak megszi-
lárdulását kétsége ennél teszük.

A külföldi spekuláció bizonyos
respek ussal veszi tudomásul, hogy
a lira árfolyama stabil, nyereségre
lőrekedni akár hossz-pozíció fel-
építésével, akár kontreminalással,
hiábavaló.

Az olasz gazdasági élet pedig,
amelyet nagy mértékben nyomott
a lira erőteljes emelkedése, ezzel
új lélekzethez jut, exportját biz-
tosabb alapra helyezheti és a
belső gazdasági válságot nagy
mértékben enyhítheti. Fel kell té-
jelezni, hogy az aranyvaluta be-
hozatalát a gazdasági és pénzügyi
helyzet gondos vizsgálata előzte
meg, mert a régi labilis állapotra
visszatérni többé nem lehet.

Az olasz nemzet a lira arany-
értékének proklamálásával sokat
nyert akcióképességben és kor-
mányzata tekintélyét erősen növelte.

Cséplőgépek Diesel-motorok Malmi gépek Traktorok

Eredeti gyári árak! — Kedvező fizetési feltételek!

Román Gazdasági Gépkereskedelmi Rt.

CLUJ, Str. Regina Maria 45.

Telefon: 151.

Telegramm: LOCOMOBIL.

Az állam, a városok és a vámhivatalok tévedései súlyos károkat okoznak az importkereskedelemnek

Törölték a gummihulladékot importáló kereskedőkre kirótt vámbírságot. — Hogyan pártolja a városi tanács az ipart és a kereskedelmet

(Cluj—Kolozsvár, december 30. Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság munkatársától.)

Mintegy két évvel ezelőtt az özszes lapok hasáos cikkekben számoltak be arról a nagyszerű konjunktúráról, amely a hullaot gummidarabok importját fellendítette. A megélhetésért minden eszközt megragadó élelmes romániai importőrök a jelenleg érvényben lévő import-vámtarifa törvényerőre emelése előtt rájöttek arra, hogy a pneumatikoka pompásan fel lehet használni gummibocskorok készítésére és jóval olcsóbb áron lehet ellátni a falusi lakosság cipő, illetve lbbeli szükségletét, mint ahogy azt a gyárak teltették, amelyek jóval drágább bőrből állították elő a bocskort.

Ennek a konjunktúrának azonban utólag olyan kelemetlen dekonjunktúra lis időszakai mutatkoztak, amelyeknek bekövetkezését el lehetett volna háritni az időközben érvénybe léptetett importtarifa alaposabb ismerésével és ezzel számos kelemetlenségtől és károsodástól kímélhették volna meg a vámhatóságok az autógummihulladékot importáló kereskedőket.

Ahogy régebben vámoltag

A gummibocskor-kereskedelem konjunktúrális időszaka az 1924. és 1925. években érte el tetőfokát. Főleg a Szamos völgyében lakó falusiakat látták el tömegesen bocskorneművel és a gummihulladékot importáló kereskedők nagy része is erről a vidékről került ki. A vámnomenklátura akkor érvényben lévő intézkedései alapján a külföldről importált rossz pneumatikokat gummihulladékként váolták el kilogrammonként 1 lej 20 banival. Így ment ez éveken keresztül, sőt később azzal könnyítették meg az importot, hogy egyes vámhivatalok felvagdalták az országba érkeő gummiabroncsokat, nehogy azok, mint ép és használható pneumatikok szereplhessenek és ezzel az importált áruk még inkább kimerítették a vámtarifa által determinált „gummihulladék”-forgalom kritériumát.

Ez történt három évvel ezelőtt, nemsokára azonban életbelépett az Averescu-kormány által megszerkesztett import vámnomenklátura, amely oly magasra emelte az ilyen anyagok vámtételét, hogy annak importálása nem fizetődött ki. És a vámtételek felemelésével véget ért a konjunktúra, amelynek utóhatásai csak jóval később kezdtek mutatkozni.

Észbekap a kolozsvári vámhivatal főnöke.

Ami azután történt, annak lefolyását a vámtarifa egyes pontjainak helytelen megfoalmazása és ellenmondo kitételei csak előmozdították. A kolozsvári vámhivatal főnöke rájött arra, hogy az évekkal ezelőtt importált gummibocskornak való hulladék gummit tulajdonképpen az ország összes vámhivatalai rossz kategóriába sorolva, helytelenül vámoltag el, va yis: az importáló keresedő a törvényben aluli vámdíjat fizették az államnak az importált árucikkek után és ezért a vámtörvény értelmében büntető eljárást kell indítani ellenük. Ez meg is történt. A kolozsvári vámhivatal vezetőjének előterjesztése alapján a legfelsőbb vámbizottság fogadta azt a érverést, hogy a gummihulladékot importáló kereskedő árucikk-it tulajdonképpen a hullaot tárgyak kategóriájába kellett volna sorozni,

nem pedig a hulladéktárgyak közé, ennál is inkább, mivel a két kategóriánál negyvenszeres a különbség a vámtételek között.

A törvény alapos kimagyarázása után köve keztek a sznkciók:

a legfőbb vámbizottság 50-60 milliós bírságokat rótt ki az utólagosság elvei alapján azokra a kereskedőkre, akik évekkal ezelőtt gummihulladékot importáltak az országba.

A megrémült kereskedők elkeveredtek a pelláltak, kontesztáltak, mindez azonban hiábava ónak bizonyult, mert az államkincstár könyörtelenül behajtotta a bírságot a kereskedőknél eszközölt foglalások útján. A sikertelenségek látán a ország összes gazdasági esületei megmozdultak, érves intervenciók történtek a kormánytól, hogy a milliós bírságokat vonják vissza, mert az elvámolásért utólag, de még az elvámolás alkalmával sem az importáló kereskedők felelősek, hanem az állam megbízottai, akik a vámhatároknál árucikkekkel osztályozzák és elvámolják.

A sorozatos intervenciók hatása alatt a kormány törölte az ilyen címen kivetett utólagos bírságokat, amelyeknek behajtása tömegesen vitte volna romlásba a gummihulladék importjával foglalkozó kereskedőket.

Ujabb hadjárat az importörök ellen.

A kormány intézkedése, amelylyel törölte a milliós bírságokat, nem tett pontot a gummihulladék botrányra. Akadtak ugyanis ellemes törvényhozók, akik újabb eszközökhöz folyamodtak, csak hogy az államkincs érténylegesen egyáltalán nem ért károsodás behajlassék a gummiimportörökön.

A vámtörvény magyarázóit úgy okoskodtak, hogy a vámtörvény vonatkozó szakaszának értelmében a központi vámbizottságnak jogában áll utólagosan felülvizsgálni az egyes vámhatalok működését és ellenőrizni a vámdíjak kivetését. A törvény arra is

felhatalmazást ad ennek a bizottságnak, hogy amennyiben a vámoló közegek hibákat ejtenek, pontosabban kifejezve tévedésöl kisebb díjat rónak ki valamely árucikkre, úgy azt utólag korrigálják azzal a céllal, hogy a különbözetest az importáló kereskedőkön utólag is felhajthassák.

A vámhatalok valóban éltek ezzel a joggal és Kolozsvárról kiindulva kérték az évekkal ezelőtt importált gummihulladékot vámkiveéseinek revízióját. Az ellenőrzés sorá megálapították, hogy a vámhatóságok a gummihulladékot sokkal alacsonyabb illetékekkel vámoltag el, mint azt a vámtörvény vonatkozó szakaszai tulajdonképpen előírják. A revíziós vizsgálatot nemsokára követték a megtorló lépések.

Az államkincstár kötelezte az importáló kereskedőket, hogy a különböző szállításoknál felmerülő differenciát haladéktanul fizessék le.

A városok is az államtól tanulnak

A gummibocskor-import törénele sölétén vizsgálta az országban uralkodó vámviszonyokra. Lapokat lehetne teleírni a különböző oldalról felmerülő jogos panaszokkal.

A vámpanasok közé tartozik a városi vámtaksákródése is. A legfelsőbb vámbizottság néhány héttel ezelőtt megszüntette az ugynevezett városi vámoltag, a megszüntető intézkedést azonban az idő rövidsége miatt, vagy talán más okokból k folyólag nem hajtották végre. A birtokunkban lévő adatok azt bizonyítják, hogy

az erdélyi városok az állam módszereiről vesznek példát az adók és a vámdíjak kivetésénél.

lások útján. A sikertelenségek látán a ország összes gazdasági esületei megmozdultak, érves intervenciók történtek a kormánytól, hogy a milliós bírságokat vonják vissza, mert az elvámolásért utólag, de még az elvámolás alkalmával sem az importáló kereskedők felelősek, hanem az állam megbízottai, akik a vámhatároknál árucikkekkel osztályozzák és elvámolják.

A sorozatos intervenciók hatása alatt a kormány törölte az ilyen címen kivetett utólagos bírságokat, amelyeknek behajtása tömegesen vitte volna romlásba a gummihulladék importjával foglalkozó kereskedőket.

Az állam által követelt különbözetestek kisebbek voltak ugyan, mint az előzően kivetett, de később eltörölt bírságok összege, de így is milliós összegekre rugott és a különbözetestek összege súlyos ráfizetési jelentelt volna az importöröknek.

Mígint elkezdődött a régi védekezési eljárás. Kilincseltek a miniszteriumoknál, időközben azonban az államkincstár egyre-másra rendelte el a zárátot a vámkülömbözestel „ta tozó” kereskedők vagyonára. A fenyvegető veszedelem másodsor is megmozgatta az ország ipari és kereskedelmi esületeit. Az ország különböző részein akciok indultak, amely a napokban nyert csak végeles befejezést. A Bukarestben kiíncselő delegációk követelték a kormánytól, hogy ezeket a jogtalanul megáallapított differenciákat törölje el és tehermentesítse ezzel az amugy is súlyos nehézségekkel küzdő kereskedőket.

Az akcióknak végre erkölcsi és anyagi sikerei is mutatkoztak, amennyiben

a kormány másodsor is eltörölte a differenciák címen kivetett bírságot és ezzel számos kereskedőt mentett meg a vagyoni pusztulástól.

Meg kell állapitanunk, hogy a kormány részéről ez távolról sem volt jótétemény, mert nem lehet kívánni az importtal foglalkozó kereskedőtől, hogy éveken keresztül magukon hordják a vámhatóságoc negligenciája és a törvény nem ismerete miatt a felelősség válságba sodró jármát.

Szatmár város tanácsa megtette például azt, hogy öt héttel ezelőtt életbeléptette a városi kövezetvám adó kirvásának új szisztémáját, amelynek tarthatatlanságáról számos panasz érkezett a kolozsvári és a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara vezetőjéhez.

Érthetetlen principiumokból kiindulva Szatmár város tanácsa újabb a furnirkövezet vámját ezer lejben állapítja meg száz kilogrammonként. Ez olyan horribilis összeg, amelyhez hasonló példát még a lezcsodabogarasabb állami vámintézkedések között is ritkán találunk. Az állam a vámdíjakat a be földi ipar védelme címen veti ki néha ábnormis mértékben, Szat-

már város tanácsa viszont ugyanakkora vámdíjat vet ki a boritéklemezre kövezetvám címen, mint amekkorát az állam nemzeti iparvédelem címen. A furnir értéke 100 kilogrammonként 2500 lej, amelynek 40 százalékát az importáló kereskedőnek kövezetvám címen kell lerónia.

Hasonló panaszok érkeznek az ország többi városából is, amelyekben szorgalmasan követik az államkincstár példáját. A városok is addig szorítják az adó- és illeték prést, amíg egyszer elpattan a szorító. Egészséges és rendszabályozott vámtörvények és vámintézkedések nélkül rendesen prosperáló ipart el nem képzelhetünk. A példák alapos meggondolásra kell intsek azokat, akik — a vámszabályok megszerkes test is beleértve — személyükre háruló felelősséggel i tézik az ország gazdasági ügyeit.

Un apel

Mecanica a civilizati omenirea, zice marele scriitor francez Perdounet in scrieri e sale.

Lucratori — meseriași tineri și cărunți, calfe și ucenici de prin diferite ateliere și fabrici particulare și ale Statului, care a-ți făcut clasaie primare, și chiar dacă azi le-ai uitați, dar care ați dori ca în atelherele unde ați învățat meseria sau unde o învățați, să puteți deveni maestri sau șefi de ateliere, când va fi lipsă și ca neavând studii speciale, veți zice: noi trebuim să rămânem niște simplii lucrători, niște simpli meseriași! Nu, de o mie de ori: Nu. Ori cu puțină bunăvoință, în cel mult 2-3 ani, întrebându-ți numai 1-2 ore pe zi, la celir, noi un mănunchiu de ingineri neinteresaji, diplomați de prin Paris, Lion, etc. și apoi făcând și zeci de ani prin diferite mari fabrici ca ingineri ai fabricilor, precum și zeci de ani ca profesori de studii tehnice superioare, cu siguranță vom și în cel mai metodic mod să vă alimentăm cu științele noastre scopolui sus menționat: trimițându-Vă cărți compuse și tipărite de noi special în acest scop cu diferite explicațiuni ca D-Vs. singuri printro simplă cetire să vă producă distracțiuni. Această cultură prin corespondență, o trimitem ori cui, în orice parte a țării sau în străinătate și pentru ori și ce meserie. Se începe cu matematica pure, și apoi cu cele aplicate, ca mecanică, electricitate, etc., etc. — În felul acesta tinerii talentaji, se pot prepara pentru a merge și în străinătate pentru a face studii complete de inginerie.

Apoi, cei care nu au de lucru îndestul pe unde se găsesc, noi îi vom putea interna aici la vchiul Cămin (din 1911) al nostru și a-i plasa și în lucru, când nu au de lucru. Înșă, doritorii de a veni aici la cămin, mai întâi ne vor scrie și numai când vor primi răspuns dela noi ca să vină, atunci vor veni. Cei care vor fi plasați la cămin, vor face studii aici la cămin. — Inscriserile se fac fără plată, cerând prin scrisori recomandate, având în intern și mărci pentru răspuns. — Adresa: Dlii inginer Mih. Mihăileanu, directorul Școlle de Meserii din Cartierul Principele Carol — București. La că în primim și aboluvenți de școli de meserii. Și în școala noastră primim imediat pentru mecanică 20 el vi interni și 20 externi. Tutorii cererilor se trimite un prospect referitor.

Citiți „Lemnul“

Technica salarizării industriale

— Unele precizări utilitare —
de inginer Dan Periețeanu

Dacă insist asupra acestei chestiuni este pentru motivul că de o bună salarizare depinde producțiunea, prețul de cost și rentabilitatea, adică ceia ce se poate numi bunul mers ale unei întreprinderi industriale. Dar salarizarea nu trebuie privită ca ceva absolut, ca un panaceu universal: în particular să nu ne facem iluzia că simpla aplicare a celei mai moderne metode va îndepărta dificultățile industriale. Nu forma tiparelor în care se toarnă un sistem de salarizare importă sau eleganța formulei matematice care îl reprezintă, ci rezultatele practice. Și pentru atingerea acestor rezultate să nu ne plătim cu vorbe sau nume de teorii, ci să adoptăm o normă care se potrivește mai bine fiecărui caz în parte, ținând seama de condițiunile speciale dela noi.

Singurul criteriu de judecată un sistem de salarizare este acela al rezultatelor sale, traduse prin micșorarea prețului de cost. Spune-mi cât te costă fabricatul d-tale ca să știu ce fei de industriești ești că să apreciez metoda d-tale de salarizare.

Pornind de la acest punct de vedere, industriașul are de rezolvat următoarele probleme: durata optimă a zilei de lucru pentru muncitor, determinarea cifrei standard pentru genul de producțiune, economiile rezultând din mărirea producțiunii și în fine determinarea salariului.

Ziua de lucru și standardul producțiunii

Va alege industriașul 12, 10 sau 6 ore pentru ziua de lucru a muncitorului, va lucru cu 1, 2 sau 3 echipe pe zi, iață prima chestiune. Este evident că durata optimă nu poate fi aceeași pentru servicii inegal de obositoare; asemenea numărul echipelor pe zi, depinde și de genul de fabricațiune și în special de desfacere.

Cifrele 12, 8 și 6 au proprietatea de a împărți exact cele 24 ore ale zilei, ceia ce simplifică operațiunea schimbului echipelor atunci mai ales când lucrul se efectuează încontinuu.

Se alege 12 ore pentru serviciul extrem de ușoare și deci puțin puțin rentabile, de exemplu pentru păzitori, portari, etc. pentru care durata nici cele mai exigente sindicate muncitorești n'au pro'es'at undeva vreodată. Rămâne pentru majoritatea cazurilor de ales între 8 și 6 ore și de obicei se fixează ca durata 8 ore de lucru pe zi, care reprezintă una din doleanțele cele mai arzătoare câștigată de clasa muncitoare.

Fața e marele progres — în special mecanic — realizat în ultimul timp, producțiunea a crescut foarte mult și această creștere a venit tocmai într-o epocă în care criza de desfacere era mai acută. Pentru restabilirea echilibrului producție-desfacere (considerațiune economică) cât și pentru o mai bună folosire a muncii umane a crei încordare scade — cel puțin pentru anumite munci — cu cât durata de lucru crește (considerațiune de recomandare), s'a ajuns — feră a mai pomeni și de alte cauze — la reducerea orelor de lucru la 6. Bineînțeles această cifră nu poată fi aplicată oriunde și pentru orice gen de fabricațiune. Nu este mai puțin adevărat că

această tendință, americană la început, s'a generalizat și în alte țări, aplicându-se pentru anumite lucrări și la noi.

Standardul producțiunii înseamnă producțiunea medie realizată în timpul orei or reglementare de lucru. Pentru det'rminarea acestei cifre, industriașul are obligațiunea de a se informa atât în străinătatea cât și în alte industrii similare din din țară.

Economiile creșterii producțiunii

Este un fapt stabilit că atunci când producțiunea crește, dif' ritele posturi componente ale prețului de cost scad. Astfel în general scade materia primă prin tr'o mai bună regularizare a producțiunii, scad cheltuielile generale, de întreținere, de forță motrice dobânzile, amortizările, etc. Este foarte util ca să se studieze separat cari sunt economiile realizate prin mărirea producțiunii și să se reprezinte aceste rezultate prin grafică, cari să stea la îndemâna patronului. În realitate aceste economii nu se constată, decât după aplicarea sistemului de salarizare, urmând a se face rectificările necesare după o perioadă de aplicațiune. Se va vedea atunci că de multe ori aceste economii sunt mai mari decât indică proporționalitatea sporului producțiunii și se va putea astfel armoniza atât instalațiunile între ele, cât și operațiunile de aprovizionare, fabricație și desfacere.

Industria modernă cere o contabilitate tehnică ținută la curent, care să permită o manevrare ușoară după fluctuațiile pieței, în special a celei internaționale.

În țara noastră găsim un număr cu totul restrâns, am putea spune excepțional, de industrii cari se lucrează în acest mod; există totuși din fericire, iar exemplul lor ar trebui introdus și generalizat prin bună voie sau dacă nu chiar și prin alte mijloace.

Az aradi áru- és értéktőzde választott bírósága megállapította új szokványait, amelyek március 15-én lépnek életbe

A gazdasági válság a tőzsdebiróság tükrében. — Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság elsőnek közli a szokványokat

(Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság arad-bánsági szerkesztőségétől.)

Az aradi áru- és értéktőzde mellett működő választott bíróság működését élénk figyelemmel kísértük mindég lapunkban, nemcsak azért, mert az aradi ország legjobban szervezett tőzsdebirósága, melynek ítéletét mindig számíthatnak a közgazdasági közvélemény érdeklődésére, hanem azért is, mert a tőzsdebiróság működése mindig hű tükrö az ország közgazdasági helyzetének. Ez a tükrő szomorú képét adja az 1927. év közgazdasági állapotainak.

Beszélgést folytattunk a tőzsdebiróság ezirányú tevékenységéről dr. Falus Lajos iparkamari főtitkár helyettesével, aki igen érdekes adatokat szolgáltatott a tőzsdebiróság működésére vonatkozólag.

— A tőzsdebiróság forgalma

Salarizarea

Un prim principiu constă în a plăti proporțional cu producțiunea până la cifra standard. Odată această cifră atinsă, o majorare de producțiune trebuie plătită special, adică mai bină, căci necesită un efort mai mare decât mijlociu.

Orice lucrător trebuie să fie interesat la mărirea producțiunii însă legea de distribuție nu poate fi aceeași pentru toți, căci nu toți au un grad egal de răspundere și inițiativă. Ideia de azi constă în a acorda, după depășirea cotei standard, prime din ce în ce mai mari (după o lege exponențială) sau de progresie geometrică în special muncitorilor de cari depinde în primul rând această producțiune; ceilalți vor avea și ei o primă de producțiune, însă afectată de primii muncitori. În tot cazul, oricare ar fi prima sau muncitorul, ea nu trebuie să descindă sub proporționalitate.

Acestor idei se datorește în mare parte dezvoltarea industriilor stăine de azi, în special a celor americane.

La noi în țară, aplicarea sistemului cu prime începe să se întindă din ce în ce mai mult: întreprind rile românești se găsesc din acest punct de vedere într-o evoluție diferită în re ele. Unele încă au rămas la un sistem greoi și complicat cu așa numitele adaosuri de salarii (familiar, alimente cu preț, redus, etc.) fără a interesa muncitorul direct la producțiune: altele puțin la număr — sunt cu mult mai înaintate, acordând salariul global în bani și după criteriul producțiunii, în fine altele se găsesc într-o stare intermediară.

În unele țări străine sunt legislații cari obligă și pe patron și pe muncitor să lucreze după anumite norme recunoscute drept bune. Nu s'ar putea oare și la noi, face binele cu de-a sila? Este o simplă întrebare. Până la realizarea acestor idei simple și de bun simț, propoganda nu trebuie să înceteze.

Ing. Dan Periețeanu.

évenen nagyfontosságú munkát végzett el. Ugyanis az érvényben lévő tőzsdebirósági szokványok részben elavultak, részben pedig hiányosak voltak, miután a világháború utáni gazdasági élet több olyan kérdést vetett fel, amelyek eddig ismeretlenek voltak. Éppen ezért

jogászokból és kereskedők-ből bizottságot állítottunk össze, mely a régi, bécsi és budapesti tőzsdebiróságok szokványainak egybevetése révén összeállította az új tőzsdeszokványokat,

természetesen megfelelően hozzá-simítva közgazdasági életünk feltételeihez.

— A régi szokványok átdolgozásától eltekintve, rendeztük ezeket a kérdéseket, amelyek eddig szabályozva nem voltak. Így nem voltak rendezve a vagonhiányból, késedelmes vagonállításból származó kérdések, az akkreditív ügyek, a valutaárfolyam hullámzásból származó differenciák ügyei és mások, amelyekre mind megállapította a bizottság a szokványokat, amelyeket a legközelebb megtartandó tőzsde tanácsi közgyűlés fog megtárgyalni és jóváhagyni.

— A szokványokat, amelyek minden valószínűség szerint március 15-én lépnek életbe, — hogy közben a kereskedőknek módjában legyen azokat tanulmányozni, — könyvekben is megjelenteti a tőzsde, amennyiben a jóváhagyás után én magam sajtó alá rendezem.

Edjig szól Falus Lajos dr. nyilatkozata, amelyből megállapíthatjuk, hogy az aradi áru- és értéktőzde választott bírósága mindent elkövet, hogy a régi színvonalon tartsa működését. Az Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaságnak módjában áll elsőnek közölni az aradi áru- és értéktőzde új szokványait olvasóközönségének tájékoztatására és a közlést a jövő számában meg is kezd.

Csehszlovákia autóipara és a francia vámkövetelések

A csehszlovák-francia kereskedelmi tárgyalások során a francia delegáció azt a követelést terjesztette elő, hogy Csehszlovákia ugyanolyan mértékben szállítsa le az autótípust, mint ahogyan ezt franciaországi viszonylatban Németországnál már megtette. Az autó vámjá így kilogrammonként nyolc koronát tenne ki. Csehszlovákia autóipara ezt a francia követelést elfogadhatatlannak tartja, mert azt a legtöbb kedvezmény elve alapján Németországnak és az Egyesült Államoknak is megkellene adnia. A francia delegáció a csehszlovák autótípust leszállítását fokoztatásai közzé sorozza, amiért valószínű, hogy a csehszlovák-francia kereskedelmi tárgyalások sokáig fognak húzódni.

az 1927. évben — mondotta Falus dr., — emelkedést mutat. A perek anyaga azonban igen jellemzően mutatja közgazdasági helyzetünket. Amíg ugyanis az egyszerű ugynevezett behajtási perek száma aránytalanul megnőtt az 1927. évben, addig azoknak a pereknek száma, amelyeknél valami vitás jogi kérdés volt eldöntendő, erősen megfogyott, aminek csak az a magyarázata van, hogy

a kereskedelmi tevékenység megcsappant

és így kisebb mértékben termelhette csak ki a vitás kérdéseket. A behajtási perek számának nagyarányú megnövekedése élénken jellemző fizetési és inkasszó viszonyainkra.

— A tőzsdebiróság az 1927.

Fabrica de vagoane „Unio” din Satu-Mare a predat primele 20 vagoane de călători C. F. R.

Recepția vagoanelor — O nouă comandă va face C. F. C. la această fabrică — Produsele industriei românești sunt egale celor străine — De la corespondentul nostru din Capitală

(București, 29 Dec.) Azi dimineața a avut loc pe primul peron dela plecarea trenurilor din gara de Nord, recepția primului transport din cele 20 de vagoane clasă, comandate de direcția generală a căilor ferate, fabricii de vagoane „Unio” din Satu-Mare.

Au luat parte la această recepție d-nii Al. Cotescu, președintele consiliului de administrație CFR.; N. Teodorescu, director general CFR.; Corneliu Bălteanu; Ing. insp. general Stratilescu; Ioan Cantuniari; Ioan Balinski; Anton Filitti; Ioan Negulici; N. D. Chirulescu; N. Miclescu; Ștefan Andrei; P. Gârboviceanu; Insp. general Al. Davidescu; Zamfir Christodorescu; Cezar Popescu; Ing. Mihai Rădulescu; M. N. Schapira; W. Dienermann; Ing. Lupășu; E. Wolf; Ing. I. Arapu, C. R. Mircea; Erös; Dr. Andrei Doboși; Ing. Panteli; Ing. Silvio Marino; Ing. Stănescu; M. Nasta; Avocat Ionescu-Brăila; Avocat Costel Mardaloescu; J. Drosescu; Ing. F. Șuluțiu; Tr. Kavasi; A. Feenyó; Ing. Băiatu; Aurel Zănescu; Inspector Buisson; Ing. Budeanu; Ing. Iosif Capriel; Ing. Brăescu; Ing. Anghel Friedmann; Ing. G-ral Al. Cosmovici etc.

Aceste 20 vagoane sunt cele dintâi confecționate în țară și au seria AB, AL adică clasă I și II, cu patru osii și coridor lateral, având 39 locuri în cele 6 jum. compartimente.

Lungimea totală a vagonului este de 19 m. 75, luminatul electric, încălzitul după construcția cea mai nouă Friedmann-Westinghouse și frâna de mână, apoi cu frâna Hardy pentru traficul internațional. Greutatea totală a vagonului este de 40.000 kgr.

La finele acestui an fabrica „Unio” va furniza toate cele 20 vagoane comandate.

Această comandă a fost predată de CFR. la jumătatea anului în curs așa încât ceace fabricile străine nu pot realiza în mai puțin de 9 luni de zile, fabrica „Unio” a reușit să construiască (20 vagoane de călători cu 4 osii) în 6 luni de zile.

Lucrul acesta trebuie învederat cu atât mai mult cu cât în timp ce fabricile străine de specialitate au la spatele lor rutina, personalul format și material în depozit,

fabricile românești au executat această lucrare specială pentru prima dată, încât în această ra-

Nem törvényes rendszabályokra van szükség a magánbankok ellen, hanem intézményes támogatásra,

mondja Goldschmidt Sándor, Erdély legrégibb és legtekintélyesebb magánbankjának tulajdonosa

— Az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság Arad-bánsági szerkesztőségétől —

A készülő banktörvény, — amint arról a hírek szólnak — súlyos kártékait tartja magában a magánbankok ellen. Anélkül, hogy a törvényntézkedéseinek elébe kívánunk vágni, le kell szöveznünk, hogy a magánbankokra, mint intézményre bizonyos szempontokból szükség van.

Nem lenne tehát hasznos és produktív olyan rendelkezéseket hozni, amelyek a magánbankok ellen a kényszeríték, hogy megszűnjenek, vagy részvénytársasággá alakuljanak át.

A készülő banktörvénnyel kapcsolatban számos éles támadást intéztek a magánbankok ellen, mi azonban audiatúr et altera para elvét tartva szem előtt kérd si intéztem Goldschmidt Sándorhoz, Erdély legrégibb magánbankjának tulajdonosához, aki a kérdést a következőképpen világotlotta meg:

— Nem csodálom, hogy a magánbankok a különböző támadások középpontjába kerültek. Míg 1914. előtt Erdély ek egyetlen magánbankháza volt jelentős, addig

a háborus esztendők konjunkturális idejében egymásra alakultak a magánbankok, amelyek kellő megalapozottság nélkül tisztán a konjunktura kiaknázására létesültek.

piđa realizare trebuie văzută uriașa sfortare făcută de fabrica „Unio” spre a dovedi posibilitatea de lucru a industriei metalurgice românești.

Fabrica „Unio” lucrează de aproape zecé ani la reparațiuni pentru căile ferate, fiind înzestrată cu turnătorii de bronz, fontă maleabilă, oțel și ateliere moderne de strungărie, forje, confecționând în țară, toate piesele.

In urma experiențelor câștigate și a rezultatelor obținute direcția generală a căilor ferate a comandat acestei fabrici vagoane de călători și mărfuri precum și instalațiile de încălzit electric al vagoanelor direcția București-Paris.

Ezek az alakulások ma már a ba küzlet konjunkturájának elmúlásával szintén a múltéi. Ma már csak jól megalapozott, nagy ingatlan fedezettel rendelkező magánbankok élezhetők, amelyekkel szemben annál éltánytalanabb a célzatosság, mert van nek jelentős és mérlegelendő szempontok, amelyekből tekintve produktív tevé enységet fejlenek ki.

— A magánbankok szerepének fontossága hiteléletünkben kitünik akkor, ha nem tévesztjük szem elől a t, hogy miben áll főképen működésük.

A magánbankok hitelközvetítő szerepet játszanak olyan adósok és pénzüzetek között, akiknek ingatlan fedezetük nincs és üzletükben levő áruikra a pénzüzetek kölcsönöket nem folyósíthatnak.

Ezek a vállalatok azonnal hitelképesekké válnak, amint a nagy tőkével rendelkező és megbízható magánbankokon keresztül hitlignyuk zsránsa talál. A nagy ingatlan tőkével rendelkező magánbankok zsrója hitelképessé teszi azokat a vállalatokat, amelyek különben nem hi elalanyok a pénzüzetek részére.

— Természetes jelentősége vna ennek a körümenek különösen ma, amikor hitelképes felek hiányában a felhalmazódott tőkék

gvümlöcsözellenül hevernek a bankokban. Kiszámi hatat'an, hogy milyen arányu produktivitást fejtenek ki ebben az irányban a magánbankok.

— Annál méltánytalanabb az eljárás, amely a magánbankokban látva az abnormis gazdasági helyzet egyik okozóját, a magánbankok ellen fogantatosítandó különösebb rendszabályokat kreál.

A gazdasági válság mindaddig nem lesz leküzdhető, amíg a Banca Nationala a pénz olcsóbbátétele céljából a visszleszámitolást az özszes pénzüzetekre, tehát a magánbankokra is ki nem terjeszti.

— Nem törvényes rendszabályokra van szükség a magánbankok ellen, hanem intézményes támogatásra és csak ebben az esetben lehet szó a pénzpiac konszolidációjáról.

— A magánbankok szerepe fontos és szükséges a konszolidált viszonyok között is, aminek élnk igazolása az a tény, hogy mint magánbank a volt Os trá Magyar Banktól 500 ezer korona visszleszámitolási hitelt élvezett vállalatom, még háboru előtt. Ha tehát a lényeg sen konszolidáltabb viszonyok között támogatásra méltó intézmény volt a magánbank a multban, minden valószínűség szerint az egészséges pénzfliktuációnak egyik igen fontos és eleven szerve volt.

Magyar gabonaexport Csehszlovákiába

Budapestről jelentik: Magyarország liszt- és gabonakivitele teljesen megakadt és most Magyarországból csak Csehszlovákiába történnek gabonaszállítások. Ausztria piaca magyarországi viszonylatban teljesen el van zárva. Bécsben most mintegy 500.000 zsák finom liszt van beraktározva, amely Ausztria szükségletét júniusig fedezi.

„NERVA” SZANATÓRIUM

Cluj, Strada Regala 12/a. Telefon-interurban: 600.

Modern nyugati mintára 70 betegágygal berendezve!

Orvosi rendelés bejáró betegeknek is egész napon át.

Speciális kezelések:

Neurasthenia, hűdések, bénulások, sorvadásos idegbántalmak, agybaj, Wagner v. Jauregg-féle maláriaoltások, kedélybetegségek, csuz, rheuma, fájdalomcszabák, korai aggság, impotencia ellen. **Diätikus kurák:** érelmeszesedés, epilepsia, migrain, anyacsere forgalmazavarok, kimerülési bántalmak, hizó és fogyasztókurák (morfinizmus és alkoholizmus ellen).

Modern vizgyógyintézet:

radióaktív, thermai iszapfürdők, pakkolások, külön kénes-, jódos-, villany- és négycellás fürdők, gőz, svédus, fényfürdők stb. — Az összes modern elektromos gyógyeszközök: Zander, Röntgen-osztály. Minden szakmában egyetemi tanár specialisták. Központi fűtés. Hideg- és melegvíz szolgáltatás, radiófelszerelés, üdülöpark. A szanatórium árai: I. oszt. 1 ágyas szoba- ötszöri étkezéssel 450 lei. II. oszt. 350 lei. III. oszt. 250 lei.

Részletes felvilágosítással a szanatórium igazgatósága szolgál

Budapestre utazik?!

20% engedményt kap mint ezen lap előfizetője olcsó szobaárainkból, 10% engedményt kap olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha.) 5 pengőt megtakarít autótaxi költséget, mert gyalog átjöhét egy perc alatt a pályaudvarról. **OTTHON ERZI MAGÁT** jól fűtött szobáinkban. Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg. **Saját érdeke** ezen előny folytán, hogy o k v e t l e n ű l nálunk szálljon meg

GRAND HOTEL PARK

nagyszálloda BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10.

A keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben!

Autólakkokat

Email fehér és színes lakkokat, minden ipari célra szükséges lakkokat és festékeket legjobban és legolcsóbban azonnal szállít

„LEDA” Rt. Lakkgyár
Timșoara.

Dreher Haggenmacher!

EXTRA SPECIAL

DUPLA MALÁTA

Őszi

Bak

Sör

Sör

Különlegességei kerültek forgalomba!

Kolozsvári Takarékpénzt. és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Uniri (Mátyás király-tér) 7

Fiókjai: Dés, Dicsőszentimre, Gyulafehérvár és Marosvásárhely.

Saját tőkei 77 millió lei

Affiliált intézetek:

Tordaaranyos vármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsófehérmegyei Gazdasági Bank és Takarékp. Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takarékp. és Hitel Rt. Szászrégenben és Népbank Rt. Bánffyahunyadon

Minden bankügyletet legelőnyesebben véghez. — Engedélyezett raktárai a város mellett!

Könyvek folyóiratok, prospektusok, üzletikönyvek és mindenféle kereskedelmi nyomtatványok művészi kivitelben készülnek a

Cărți, reviste, prospecte regi-tre și toțfelul de in-primate comerciale artistic lucrâte execută atelierul

Lapkiadó R.-T. Cluj

Telefon 694.

legmodernebb szedő- és nyomógépekkel felszerelt üzemében

Csináljon próbarendelést!

Telephon, 694.

inzestrat cu cele mai moderne masini de cutes și imprimat.

Faceți comandă de probă!

Ujjonnan modernül átalakítva megnyit

Háztulajdonos személyes vezetésével

ARADON A FEHÉR KERESZT NAGY SZÁLLODA

Tulajdonos: Kornis Márton

Télikert életterében kitűnő konyha és italok
Utazóknak és köztisztviselőknek nagy engedmény

Tiszta kényelmes szobák!

Olcsó árak Pontos kiszolgálás

FONDAT IN ANUL 1812

J. și C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și tuică en gros!

Producerea lemnului
Industria lemnului
Comerțul lemnului

Despre toate fazele pieței Vă informează precis și la timp

A fatermelés
A faipar
A faterkedelem

minden fázisáról pontosan és részletesen számol be a

„LEMMUL” „HOLZZEITUNG”

singura revistă forestieră bilunară din Ardeal care apare în românește, nemjeste și ungurește. Toate evenimentele forestiere interne și externe, situația pieței, articole scrise de cei mai de seamă specialişti, informațiuni etc., etc.

Revista fiind răspândită, rezultatul anunțurilor este sigur.

Redacția și administrația:

TIMȘOARA, Piața Libertății 3.

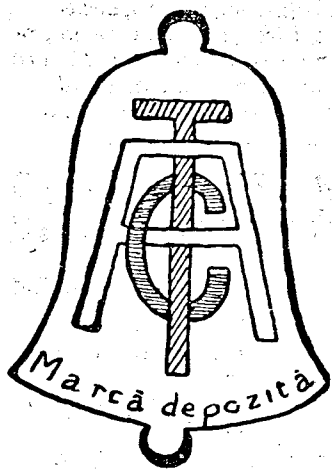
Red. din Cluj.: — Kolozsvári szerkesztőség:

Cluj, Str. Minerva 7. Telefon: 4-44.

Erdély egyetlen román, német és magyar nyelven kéthetenként megjelenő szaklapja. A külföld és belföld összes szakmai eseményeiől, piaci helyzetéről és friss, szakemberek által írt cikkekben és riportokban tájékoztatja olvasó táborát.

A lap elterjedtsége biztosítja a hirdetések eredményét.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

„TACÂMUL“

FABRICĂ DE OBIECTE DE ARGINT
CLUJ, STR. NICOLAE IORGA 11a.

•••••

FABRICĂ: Tacâmuri, servicii de masă,
obiecte de lux, etc. — Numai pentru revân-
zători. Telefon 492.

DAȚI ATENȚIE MARCEI FABRICEI ! !

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon:
7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon:
7-58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

Parketta

száraz, legjobb minőség-
ben legolcsóbban Intre-
prindere Aradana pentru
Industria lemnului.

GZEILER, KORNIS & Co.-nál
Aradon. Parkettát lerakással
együtt is vállalunk. Telefon:
187., 504.

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și Rezerve
Lei 62,100.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAL.

Afiliațiuni:

„UNIO“, Fabrica de vagoane S. A. SATU MARE.
Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Nu-i reclamă, ci avertisment!

Apa minerală

Lithynia

„din Tamașeu, iarăși s'a pus în circulație

Această apă minerală este una dintre
cele mai recunoscute și vindecătoare.
Are putere necontestată contra bolilor
de stomac, rinichi, vezică, catar de
intestine, astmă, bronșită și diatezis.

Borviz fără concurență! Comenzi peste 10 litri
se transportă la domiciliu. — Comenzi
se execută de biroul central:

Oradea, Str. Simon Barnuțiu 2. Telefon 48

și comisionarul nostru din Cluj firma

Bognár & Szántó Cal. Regele Ferdinand 70

Telefon 72.

Nem hirdetés, csak figyelmeztetés!!

A paptamási

Lithynia

„ásványvíz újra forgalomba került

Ez az ásványvíz elismerten a legkiválóbb
gyógyvizek egyike a gyomor, vese,
hólyag és bélbántalmaknál, valamint
asthma, bronchitis, köszvény és hűgy-
savas diatezis esetekben utolérhetetlen

Mint borviz versenyen felül áll! 10 üvegen
felül házhoz szállítjuk. — Megrendeléseket
eszközöl a központi iroda:

Oradea, Dománch-utca 2. Telefon 48.

és kolozsvári megbízottunk:

Bognár & Szántó C. l. Regele Ferdinand 70

Telefon 72.

Schwäbische Zentralbank

Aktiengesellschaft, Temesvar

Tel.-Adr.: Schwabenbank. Gegründet 1895. Tel.-Adr.: Schwabenbank
Telef.: Bankabteilung 4, 255, 972. Devisenabteilung 1116, 1117, 1894, 1895

Aktienkapital Lei 20,000.000

Reservefond Lei 20,000.000

Spareinlagen ca Lei 375,000.000

Zentrale: Timisoara-Cetate, Piața Unirei (Domplatz, No. 9).
Wchselstube: Timisoara-Cetate, Str. Lonovics 1 (bischöfl. Palais).
Filiakassa: Timisoara-Josefin, Bul. Berthelot (Kossuthplatz) No. 9.
Timisoara-Fabrica, Piața Traian (Kossuthplatz) No. 3.

Filialen:

Alexanderhausen, Billed, Buziasch, Grosssanktnikolaus, Grosska-
roly, Hassfeld, Karansebesch, Lenauheim, Liebding, Lugosch,
Neupetsch, Neusankpeter, Perjamosch, Semlak, Tschanad, Tschene,
Vinga, Warjasch.

Exposituren:

Albrechtsflor, Altbroschenowa, Gertianosch, Grossjetscha, Johan-
nissfeld, Knez, Keglevich, Neusiedl, Ostern, Gross-Scham, Hodoni.
Günstige Verzinsung von Spareinlagen, kulanté Durchführung aller
Bankgeschäfte, Kauf- u. Verkauf von Valuten u. Devisen Ausstellung
von Zollschechs.

Maschinenabteilung: Temesvar-Josefstadt Herrengasse (Str. I. C.
Bratjanu) No. 1. Telefon 43-52.

Eleonora Szilagyi S. A. Cluj

Fabrică autorizată pentru producțiunea
de Liqueruri. — Prima Fabrică
Ardeleană de Șampanie
Cluj.

PRODUCE: tot felul de liqueruri, cremuri,
fine și mercantile, calități superioare, romuri, cognac
veritabil din vin și medicinal. — Excelentele Șam-
panii „Favorit” și „Femina”. — Reprezentanții
renumitei Șampanii Paul Eveque din Epernay pe
Marna Franța. — Vinuri excelente din podgoriile
Odobești, Panciu și podgoriile Ardealului. —
Vinuri vechi albe și roșii.

Biroul central: Strada Londrei No. 29. Cluj.

Sucursală la Reghinul-Săsesc.